

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

Järjestöjen hyvinvointi ja yhteistyö julkisen sektorin kanssa Karkkila-Vihti alueella

Parviainen, Tari

2015 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Järjestöjen hyvinvointi ja yhteistyö julkisen sektorin
kanssa Karkkila-Vihti alueella

Tari Parviainen
Hoitotyön koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Joulukuu, 2015

Tari Parviainen

Järjestöjen hyvinvointi ja yhteistyö julkisen sektorin kanssa Karkkila-Vihti alueella

Vuosi 2015 Sivumäärä 51

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää järjestöjen kokemuksia hyvinvoinnistaan sekä yhteistyöstään julkisen sektorin kanssa Karkkilan ja Vihdin alueella. Tavoitteena oli tuottaa tietoa alueen järjestöjen hyvinvoinnista julkisen sektorin ja järjestöjen yhteistyön kehittämiseksi.

Teoreettinen viitekehys koostui järjestön, kolmannen sektorin, hyvinvoinnin ja yhteistyön määrittelystä.

Tutkimus toteutettiin haastattelemalla Karkkilan ja Vihdin alueella toimivia kolmannen sektorin terveysalan rekisteröityjä järjestöjä (n = 12), rajaten ulkopuolelle muut kuin terveydenhuoltoon viittaavat järjestöt, ja järjestöt, joiden kotipaikka ei ollut Karkkila tai Vihti. Järjestöjen kartoitus tehtiin Internetin yhdistysrekisteristä. Tutkimus oli laadullinen ja aineisto analysoitiin sisällönanalyysin avulla.

Tutkimuksen tulokset osoittivat, että yhdistykset kokivat hyvinvointinsa menneen parempaan suuntaan, vaikkakin suurin osa yhdistyksistä koki hyvinvointinsa heikkenemistä yhdellä hyvinvoinnin osa-alueella ja kolmasosa yhdistyksistä koki heikentymistä useammalla osa-alueella. Sidosryhmäsuhteiden ylläpito ja sosiaalinen verkostoituminen oli vähäistä ja yhdistykset tarvitsivat ”suhdetoimintavetureita”. Yhdistyksissä olisi hyvät toimintamahdollisuudet, mutta niukkojen resurssien vuoksi mahdollisuudet jäivät käyttämättä, jotta ”pakolliset toiminnot” saadaan tehtyä.

Yhteistyö koettiin helpommaksi, kun yhdistysaktiivilla oli henkilökohtaisia yhteyksiä julkiseen sektoriin, ja suhteiden kiinteyttämiseen ja ylläpitoon kaivattiin yhteyshenkilöä toimimaan yhdistyksen ja julkisen sektorin välillä. Yhteistyön puuttumisen koettiin johtuvan siitä, ettei julkinen sektori ota yhdistykseen yhteyttä, eivätkä huomioi yhdistyksen olemassaoloa. Hyvinvointia ja yhteistyötä kehitettäisiin huomioimalla yhdistyksen mielipiteet ja tarpeet julkisen sektorin suunnitelmissa ja päätöksenteossa, sekä muuttamalla julkisen sektorin toimintatapaa vapaaehtoissektoriin yhteistoiminnalla esimerkiksi kehityshankkeessa.

Johtopäätöksinä voitiin todeta, että yhdistystilojen saaminen pienellä vuosimaksulla tai kokonaan maksutta, taloudellisen tuen hakemisen ja saamisen helpottaminen, taloudellisen tuen määrän lisääminen ja byrokratian vähentäminen parantaisivat fyysisiä ja taloudellisia voimavaroja. Jäsenaktiivien määrän tulisi kasvaa ja julkisen sektorin luoda toimintaedellytyksiä yhdistyksille, jotta toimintamahdollisuudet ja hyvinvoinnin saavuttaminen paranisivat. Fyysiset, taloudelliset ja jäsenistön resurssit ovat muutettavissa yhdistyksen hyvinvoinniksi, jos hyvinvointia edistetään näitä voimavaroja lisäämällä ja tukemalla. Yhteistyön kehittämishanke pitäisi aloittaa todellisen ongelman ratkaisun tarpeesta, eikä vain kehittämisen tarpeesta kehittämisen vuoksi.

Jatkotutkimusaiheena voisi selvittää julkisen sektorin kokemusta yhteistyöstä kolmannen sektorin kanssa. Kiinnostava tutkimusalue olisi myös kartoittaa neljännen sektorin kokemuksia.

Asiasanat: järjestö, kolmas sektori, hyvinvointi, yhteistyö

Tari Parviainen

The well-being of associations and co-operation between associations and the public sector in the Karkkila-Vihti region

Year	2015	Pages	51
------	------	-------	----

The purpose of this thesis was to find out how associations experienced their well-being and co-operation with the public sector in the Karkkila and Vihti region. The aim was to produce information about the well-being of associations in order to develop co-operation between the public sector and associations.

The theoretical framework was comprised of defining the concepts association, the third sector, well-being and co-operation.

The study was conducted by interviewing third sector registered welfare associations (n=12) operating in the Karkkila and Vihti region. Associations not referring to welfare and associations that were not based in Karkkila or Vihti were excluded. The charting of associations was made using Register of associations on the Internet. The study was qualitative and the data was analyzed using content analysis.

The results of the study showed that the associations experienced that their well-being was improving, though the majority of the associations felt their well-being had deteriorated in one sector of well-being and a third of the associations experienced deterioration in several sectors. The upkeep of relations between interest groups and social networking received little effort and the associations would need “engines for public relations”. The associations would have good possibilities for activity, but due to lack of resources the possibilities remain unused because “the mandatory functions” have a priority to get performed.

Co-operation was seen easier when the people active in the associations had personal contacts to the public sector. They also felt they needed a contact person between the association and the public sector to sustain the relationship and make it closer. The lack of co-operation was seen to be caused by the public sector not contacting the associations and not acknowledging the associations’ existence. The well-being and co-operation could be developed by taking into account the opinions and needs of the associations when making plans and decisions in the public sector, and by changing the course of action regarding volunteer work in the public sector by using co-operation in for example a development project.

To summarize, obtaining premises for associations for free or by paying a small annual fee, making it easier to apply and get financial support, increasing the financial support and reducing bureaucracy would increase the physical and financial resources. The number of active members should increase and the public sector should create resources for the associations in order to improve the possibilities for action. Physical and financial resources combined with the members’ resources can be converted into well-being of an association, if well-being is promoted by adding and supporting these resources. Initiative for improving co-operation should start from the need to actually solve the problem and not just for the sake of initiating projects. How the public sector experiences the co-operation with the third sector could be a topic for further study. It would also be interesting to survey the experiences of the fourth sector.

Key Words: association, third sector, well-being, co-operation

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Teoreettinen viitekehys	6
2.1	Kolmas sektori	6
2.1.1	Kolmannen sektorin ja järjestön määritelmä	6
2.1.2	Järjestöjen tehtävät	7
2.1.3	Kolmannen sektorin toiminta	8
2.2	Hyvinvointi	9
2.2.1	Hyvinvoinnin määritelmä	9
2.2.2	Hyvinvointi järjestön näkökulmasta	10
2.3	Yhteistyö	11
2.3.1	Järjestöjen ja julkisen sektorin yhteistyön historiaa	11
2.3.2	Yhteistyösuhde	12
2.3.3	Yhteistyön muodot	13
2.3.4	Yhteistyön kiinteys	14
2.4	Hankeympäristö	15
3	Tutkimuskysymykset	16
4	Tutkimusmenetelmät	16
4.1	Aineiston keruumenetelmä	17
4.2	Tutkimushaastattelun toteutus	18
4.3	Tutkimuksen aikataulu ja kustannukset	19
4.4	Aineiston analysointi	19
5	Tulokset	24
5.1	Taustatiedot	24
5.2	Hyvinvointi ja yhteistyö	25
5.2.1	Hyvinvoinnin kokemus	25
5.2.2	Yhteistyön kokemus	30
5.2.3	Yhteistyön kehittäminen	31
5.3	Tulosten yhteenveto	33
6	Johtopäätökset	35
7	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	38
	Lähteet	42
	Kuviot	45
	Taulukot	46
	Liitteet	47

1 Johdanto

Julkisvaltakeskeisestä hyvinvointipolitiikasta on siirrytty monitoimijaperusteiseen hyvinvointipolitiikkaan, jossa hyödynnetään paikallisia voimavaroja yhteistyön keinoin. Yhteiskunnassamme monitoimijamallin mukaisesti yhteistyötä tekevät julkinen, yksityinen ja kolmas sektori. Käytännön tasolla julkisen sektorin ja järjestöjen yhteistyösuhde muodostuu vuorovaikutuksessa, jonka ominaisuuksina ovat luottamus ja avoin kommunikaatio. Tällöin syntyy sosiaalista pääomaa, joka on merkittävä tekijä hyvinvoinnin syntymiseen. Täten järjestötoiminnan/yhteistyön laadulla on merkittävämpi yhteys sosiaaliseen pääomaan ja hyvinvointiin kuin järjestötoiminnan/yhteistyön määrällä. (Möttönen & Niemelä 2005, 121-124, 172-208.)

Opinnäytetyö kuuluu Karkkilan ja Vihdin alueella tehtyyn elämänkaaren mittaiseen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävään kehittämistyöhön Pumppu-hankkeessa, joka oli käynnissä vuosina 2011 - 2014. Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää järjestöjen kokemuksia hyvinvoinnistaan sekä yhteistyöstään julkisen sektorin kanssa Karkkilan ja Vihdin alueella. Tavoitteena oli tuottaa tietoa alueen järjestöjen hyvinvoinnista julkisen sektorin ja järjestöjen yhteistyön kehittämiseksi. Järjestöjen hyvinvointia ja yhteistyötä julkisen sektorin kanssa kartoitettiin haastattelun avulla Karkkilan ja Vihdin alueen terveystalon järjestöille. Rekisteröitymättömät yhdistykset ja rekisteröidyt yhdistykset, joiden kotipaikka on muu kuin Karkkila tai Vihti rajattiin vastaajien ulkopuolelle, vaikka toimialueena olisikin Karkkila-Vihti -alue. Tällä tavoin menettelemällä saatiin tutkimus kohdennettua alueen omiin paikallisjärjestöihin sekä niiden hyvinvoinnin ja yhteistyön kokemuksiin. Opinnäytetyö toteutettiin tutkimustyyppisenä ja tutkimusmenetelmänä oli laadullinen tutkimus. Tässä opinnäytetyössä aineiston analysoinnissa yhden teeman osalta (hyvinvointi) käytettiin teorialähtöistä sisällönanalyysiä, jossa aineiston tarkastelussa hyödynnettiin Senin teoriamallin mukaisesti hyvinvoinnin käsitettä ja sen eri ulottuvuuksia. Kaksi teemaa (yhteistyö ja yhteistyön kehittäminen) analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

2 Teoreettinen viitekehys

2.1 Kolmas sektori

2.1.1 Kolmannen sektorin ja järjestön määritelmä

Kolmas sektori, vapaaehtoissektori, on voittoa tavoittelematon (non profit) toimijajoukko tai toimintakenttä, joka sijoittuu julkisen (valtio, kunnat, kuntayhtymät, seurakunnat) ja yksityisen sektorin (markkinat, yritykset) väliin (Möttönen 2002, 118). Se kuvataan myös välitasona, kuitenkin itsenäisen toiminnan alueena (Kangas 2003, 38). Kolmas sektori koostuu valtaosin yhdistyksistä (Helander 2001, 10).

Järjestöt ovat kolmannen sektorin toimijoita. Järjestö-käsite kattaa yleishyödyllisten yhteisöjen erilaiset organisoitumistavat, kuten rekisteröidyt yhdistykset, säätiöt, liitot ja keskuksat. (Dufva 2003, 14.) Paikallisjärjestö on muodollisesti organisoitu, voittoa tavoittelematon, eivaltioallinen, itsenäinen ja vapaaehtoisesti toimiva organisaatio. Järjestössä on järjestäytyntä kansalaistoimintaa, ja se on yksilöiden muodostama, eri käytäntöjä yhteen liittävä kollektiivinen toimija. Järjestöt määrittelevät suhteensa toimintaympäristöön omilla säännöillään, ohjelmillaan ja toiminnallaan. (Hänninen 2003, 231; Möttönen & Niemelä 2005, 4, 154; Helander 2001, 11.) Järjestöt ovat hyvinvointitoimijoita julkisen sektorin rinnalla täydentäen tai tukien julkisia palveluita, joten ne toimivat osana hyvinvointipalvelujärjestelmää (Pyykkö 2004, 135). Niemelän (2003, 120-123) mukaan järjestöt eivät ainoastaan tuota sosiaalista pääomaa, vaan ne ovat itsessään sosiaalista pääomaa.

2.1.2 Järjestöjen tehtävät

Järjestöillä on kolme päätehtäväaluetta; kansalaisyhteiskuntatehtävä (yhteisöllisyyden ylläpitotehtävä), palvelujen tuottamistehtävä ja verkostoyhteistyötehtävä (verkostotoimijuus). Kansalaisyhteiskuntatehtävä pitää sisällään oman jäsenistön etujen ajamista, erilaisten aktiiviteettien suunnittelemista ja toteuttamista jäsenistölle sekä toimintansa kohdeväestölle. Tehtävänä on tällöin edistää yhteydenpitoa, kanssakäymistä, tiedonvälitystä, kerho-, harraste- ja virkistystoimintaa sekä kehittämis-, koulutus- ja kokeilutoimintaa. Potilas- ja vammaisjärjestöillä, päihde- ja mielenterveystyön sekä erityispalvelujen järjestöillä on edellä mainittuja tehtäviä. Kolmannen sektorin toimijat pitävät yhteiskunnan tai edustamansa kohderyhmän hyvinvoinnin rakentamista ja edistämistä erittäin tärkeänä ja keskeisenä tehtävänä. (Virtanen & Näsi 2003, 170.)

Järjestöt ovat palvelujen tuottamistehtävissään omaksuneet yritysmäisiä palvelu- ja toimintamuotoja tuottamiseen, johtamiseen ja organisointiin liittyen, ja näinollen lähentyneet toimintatavoiltaan yrityssektoria. Sosiaali- ja terveysjärjestöt ovat merkittäviä vanhus- ja vammaispalvelujen tuottajia. Järjestöt ylläpitävät laajalla toimintakentällä vanhusten ja vammaisten palvelutaloja, ensi- ja turvakoteja sekä monia päihdepalveluja (Harju 2010, 127). Vanhusten hoidossa on järjestöjenkin roolia pyritty lisäämään hyvinvointipalveluiden monituottajamallin (yksityinen, kolmas ja neljäs sektori) mukaisesti (Wrede & Henriksson 2004, 211). (Möttönen 2002, 119-126; Murto 2003, 68; Möttönen & Niemelä 2005, 104-126; Kröger 2009, 112-113.)

Kulttuurimme ja yhteiskuntamme muutokset tuovat sosiaali- ja terveysjärjestöille niin mahdollisuuksia kuin vaikeuksia. Järjestöjen tehtävä on olla rakentavana uudistusvoimana ja yksilöllistymiskehityksen vastavoimana tässä muutosvirrassa edistämällä sosiaalisuutta ja yh-

teisvastuuta sekä lisäämällä paikallista sosiaalista pääomaa. Julkisen sektorin ja järjestöjen yhteinen tehtäväalue laajenee, mutta yhteistyö ei saa supistaa järjestöjen omaa tehtäväaluetta. Omien tehtäväalueiden hoitaminen vahvistuu julkisen sektorin ja järjestöjen yhteistyön ja vuorovaikutuksen syvenemisen myötä. Yhteisellä tehtäväalueella tulisi pyrkiä yhteisiin tavoitteisiin ja pelisääntöihin, vaikka omilla tehtäväalueilla eri toimijoilla olisikin omat ja erilaiset tavoitteet. (Möttönen & Niemelä 2005, 210.)

2.1.3 Kolmannen sektorin toiminta

Järjestöt saattavat olla käynnistämässä niitä toimintoja, jotka sitten myöhemmin siirtyvät julkisen sektorin kunnallisiksi palveluiksi. Ne voivat olla organisoimassa ottamalla vastuun niistä toiminnoista, joita julkinen sektori valtiollisin tai kunnallisin avustuksin tukee. Järjestötoiminnalla voidaan yhteiskunnan ”sisäinen ääni” yli taloudellisten arvojen saada kuuluviin ylläpitämällä ja edistämällä hyvinvointivaltion arvopohjaa. (Kangas 2003, 65; Möttönen 2002, 118; Möttönen & Niemelä 2005, 6, 152; Anttonen 2009, 56; Helander 2001, 8.)

Kolmannen sektorin toimintakenttään kuuluu palvelujen tuottamisen ja julkisen sektorin täydentämisen ohella myös demokratian ylläpitäminen ja kehittäminen toimimalla kansalaisten etujen valvojana ja edustajana sekä hyvinvointiyhteiskunnan henkisen ilmapiirin ylläpitäjänä (Virtanen & Näsi 2003, 167; Harju 2010, 112). Tällaista toimintaa on mm. kansalaisyhteiskasvatus, tiedottaminen, yhteiskunnallinen vaikuttaminen, vapaaehtoistoiminnan järjestäminen ja edistäminen, vertaistuki (sosiaalinen tuki), vaihtoehtoisten tukimuotojen kehittäminen, kansalaisosallistumisen ja yhteisvastuullisuuden vahvistaminen, sekä neuvonta- ja asiantuntijatehtävien hoitaminen. Sosiaali- ja terveysalan toimijat pitävät hyvinvointia ja sen edistämistä kaikkein tärkeimpänä toimintana. (Virtanen & Näsi 2003, 170.) Merkityksellistä toimintaa järjestöillä on sekä ennaltaehkäisevässä että jälkihoidollisessa työssä. Järjestöt toimivat osallistumisfoorumeina. Julkisen sektorin tulisi nähdä järjestötoiminta yhteisöllisyyden edistäjänä ja kansalaisyhteiskunnan rakentajana. (Möttönen 2002, 127; Möttönen & Niemelä 2005, 6, 154; Helander 2001, 7; Harju 2010, 192.)

Kolmas sektori arvostaa lainmukaista toimintaa, kohderyhmän tai yhteiskunnan hyvinvoinnin edistämistoimintaa ja yhteistoimintaa julkisen sektorin kanssa. Sosiaali- ja terveysalan järjestöt näkevät toiminnassaan tärkeinä myös palveluiden ja tavaroiden tuottamisen sekä markkinoinnin. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen luonteen muuttumisen yritysmäisempään suuntaan ilmentyy siinä, että niiden toiminnassa hyvinvoinnin tuottamisen lisäksi näkyy tahto tehokkuuteen ja tuloksellisuuteen. (Virtanen & Näsi 2003, 178-180.) Järjestöillä voi olla kyky hyödyntää erityisosaamistaan ja tuottaa uudenlaisia asiantuntijuuden muotoja (Luomala 2003, 218). Tieto on merkittävässä asemassa järjestön toiminnassa. Tietoa etsitään, sovelletaan, käy-

tään, tuotetaan, jaetaan ja välitetään, niin erityisosaamistietoa kuin kokemusasiantuntijatie-toakin. (Hänninen 2003, 228; Jokinen 2002, 67-68.)

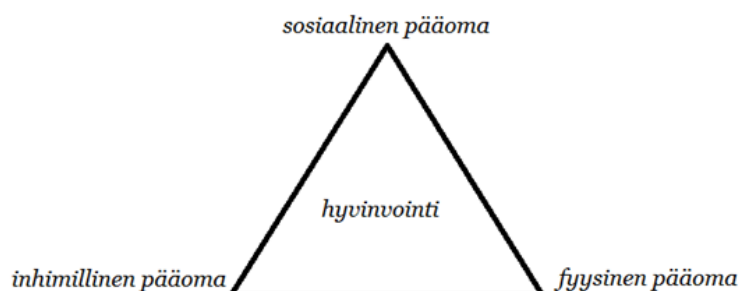
2.2 Hyvinvointi

2.2.1 Hyvinvoinnin määritelmä

Hyvinvointi käsitetään yksilölliseksi tuntemukseksi ja kokemukseksi, eikä ainoastaan taloudel-listen tekijöiden, kuten omistamisen kautta. Hyvinvointi ankkuroituu kulttuuriin ja sosiaali-seen yhteisöön. Vaikka käsitys hyvinvoinnista vaihtelee, perustukset ovat yhteiskunnallisessa ja sosiaalisessa näkemyksessä. (Virtanen & Näsi 2003, 168.) Hyvinvoinnilla on monia eri ulot-tuvuuksia (Saari 2011, 15).

Hyvinvointi on monimuotoista ja siihen liittyvät elinolot, terveys, toimintakykyisyys, sijoittu-minen yhteiskunnassa, motivaatio, turvallisuus ym. Kokemuksellinen hyvinvointi on kokonais-valtainen arvio, jonka yksilö/ryhmä (esim. järjestö) tekee suhteestaan itseensä/ryhmäänsä ja ympäröivään maailmaan (esim. julkinen sektori). Hyvinvoinnin kokemus on aika-, paikka- ja tilannesidonnaista, jolloin nykyinen kokemus hyvinvoinnista peilataan menneisyyteen ja myös tulevaisuuteen. Hyvinvoinnin kokemukseen vaikuttavat useat tekijät, jotka ylläpitävät tai muuttavat sitä. Hyvinvoinnin edellytys ja sitä edistävä tekijä on hyvä sosiaalinen suhdeverkos-to. Negatiivisilla tapahtumilla on enemmän vaikutusta hyvinvoinnin kokemukseen, koska niihin reagoidaan vahvemmin kuin positiivisiin tapahtumiin. (Suoninen ym. 2011, 291-294; Saari 2011, 35.)

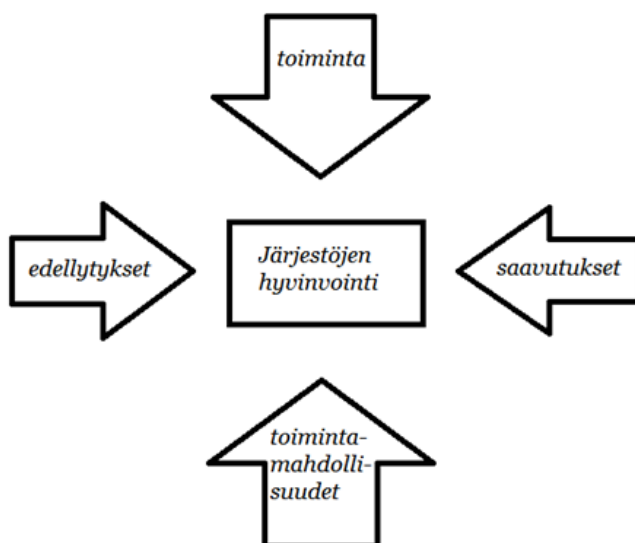
Hyvinvointi muodostuu fyysisen pääoman (taloudelliset resurssit, luonnonvarat, tavarat), in-himillisen pääoman (osaaminen, kyvykkyys, tieto, taito, luovuus, impulsiivisuus, innovatiivi-suus) ja sosiaalisen pääoman (suhteet, ilmapiiri, verkostot, normit, arvot, luottamus, arvostus) vaikutuksesta (Ruuskanen 2002, 5; Niemelä 2002, 76; Siisiäinen 2002, 96). Hyvinvoinnin muodostumiseen vaikuttavat tekijät on havainnollistettu kuviossa 1. Vastavuoroinen luotta-mus on hyvinvointia lisäävä tekijä. Sosiaalisella pääomalla on merkitystä myös hyvinvoinnin kokemisessa. (Hyypä 2002, 41-48; Möttönen & Niemelä 2005, 122.)

Kuvio 1: Hyvinvoinnin muodostumiseen vaikuttavat tekijät (Ruuskanen 2002, 5; Niemelä 2002, 76; Siisiäinen 2002, 96)

2.2.2 Hyvinvointi järjestön näkökulmasta

Järjestöjen kokemaa hyvinvointia voidaan tarkastella Nobel-taloustieteilijä Amartya K. Senin hyvinvointiteoriaa soveltamalla. Tämän hyvinvointimallin mukaan hyvinvointi koostuu edellytyksistä (commodities), toimintamahdollisuuksista (capabilities), toiminnasta (functioning) ja toiminnan saavutuksista (achievements). Nämä järjestöjen hyvinvointiin vaikuttavat tekijät on havainnollistettu kuviossa 2. Edellytykset ovat keinoja, joilla tavoitellaan hyvinvointia. Senin teorian mukaan hyvinvointi määritellään toimimiseksi järjestön tarkoitusta toteuttavalla tavalla ja toiminnan kautta saavutetuiksi toiminnan tuloksiksi. Hyvinvointia ei määritä vain varallisuus, tavarat tai hyödykkeet, vaan erilaiset elämisen ja toiminnan sisällöt. (Virtanen & Näsi 2003, 172-173.)

Kuvio 2: Järjestöjen hyvinvointiin vaikuttavat tekijät (Virtanen & Näsi 2003, 172-173)

Senin hyvinvointiteorian mukaan järjestön hyvinvointi voidaan määrittää toiminnan ja toiminnan saavutusten, kuten yhteiskunnallisen tehtävän toteuttamisen tai edustamansa kohderyhmän hyvinvoinnin edistämisen ja toteutumisen kautta. Järjestöjen hyvinvointi on yhteisöllistä hyvinvointia tuottavaa järjestön tarkoituksen mukaista toimintaa. Hyvinvoinnin tavoittamiseksi hyvinvointimallin mukaisia edellytyksiä järjestöillä ovat fyysiset ja taloudelliset voimavarat, tavarat, palvelukset, yhdistymisoikeus, yhteiskunnan tuki, verohelpotukset ja vapaaehtoistyö. Paremmat hyvinvoinnin edellytykset luovat paremmat hyvinvoinnin toimintamahdollisuudet, esimerkiksi suuremmat taloudelliset resurssit antavat enemmän toimintamahdollisuuksia. Hyvinvointimallin mukaiset toimintamahdollisuudet ovat vaihtoehtoja, jotka mahdollistavat erilaisten valintojen tekemisen käytettävissä olevien edellytysten mukaan. Näitä toimintamahdollisuuksia ovat järjestön oikeudet, jäsenten aktiivinen ja osaava toiminta, järjestön ilmapiiri ja keskinäiset suhteet (luottamus) niin järjestön sisällä jäsenten välillä kuin myös ulkopuolella muiden toimijoiden kanssa. Hyvinvointiin tähtäävä toiminta ja saavutukset määräytyvät näiden edellytysten ja toimintamahdollisuuksien perusteella. (Virtanen & Näsi 2003, 173; Möttönen & Niemelä 2005, 156.)

Järjestön hyvinvointia edustavat järjestön toiminta ja toiminnalla saavutetut asiat ja tavoitteet, kun hyvinvoinnin edellytykset ja toimintamahdollisuudet ovat kunnossa. Julkisen sektorin tulisi luoda edellytyksiä ja otollisia olosuhteita järjestön toiminnalle (esim. kokoontumistilat, avustustoiminta, asiantuntija-apu). Järjestön kokeman hyvinvoinnin kannalta ovat toimintamahdollisuudet ratkaisevia, koska niistä riippuu, mitä edellytyksillä kyetään todellisuudessa tekemään. Järjestön ja julkisen sektorin yhteistyösuhde luo järjestölle mahdollisuuksia ja toimintaedellytyksiä (Virtanen & Näsi 2003, 183). Julkisen sektorin antama tuki (taloudellinen, tiedollinen ym.) ja tarjoamat mahdollisuudet edistävät järjestön hyvinvointia. Sidosryhmäsuhteet ovat toiminnan mahdollisuuksia, joiden avulla taloudelliset ja myös muut voimavarat on muutettavissa hyvinvoinniksi. Sidosryhmäsuhteilla toimintaympäristöön on suuri merkitys kolmannen sektorin toiminnalle ja toiminnalla saavutettavalle. (Virtanen & Näsi 2003, 174-183; Möttönen 2002, 118-127; Möttönen & Niemelä 2005, 6, 104, 156.)

2.3 Yhteistyö

2.3.1 Järjestöjen ja julkisen sektorin yhteistyön historiaa

Hyvinvointivaltion rakennusvaiheessa julkisen sektorin ja järjestöjen välinen yhteistyösuhde oli hierarkkinen toimintatavaltaan, jolloin järjestöillä oli suhteessa alisteinen asema. Julkinen sektori määräsi järjestöjen aseman ja tehtävät palvelujärjestelmässä, ja tehtäviä siirtyi julkiselle sektorille. Järjestöille jäi joitakin tehtäviä, joiden hoidossa julkinen sektori pystyi hyö-

dyntämään järjestöjen toimintaa. Tämän hyötynäkökulman mukaisesti järjestöjen piti kehittää toimintaansa. Tällöin julkinen sektori katsoi oikeudekseen ja velvollisuudekseen myös määrätä järjestöjen toimintaa. (Möttönen & Niemelä 2005, 101-103, 208.)

Julkisen sektorin ja järjestöjen yhteistyön kehityskulun seuraavassa vaiheessa järjestöt otettiin osaksi hyvinvointijärjestelmän palvelumarkkinoita (Pyykkö 2004, 132-133). Tällöin järjestöt rinnastetaan yksityisiin yrityksiin siten, että yhteistyön toimintatapana on osto- ja myyntisuhde, jossa julkinen sektori ostaa palveluja järjestöiltä joko markkinaperusteisesti (kilpailutus) tai sopimusperusteisesti. Suomalaisessa sosiaalipalvelujärjestelmässä julkisen sektorin ja järjestöjen yhteistoiminta on läheistä, vaikka suhteissa on tapahtunut muutosta hoivapolitiikassa tapahtuneiden muutosten ja 1990-luvun laman seurauksena. Tällöin kolmas sektori tunnustettiin palveluntuottajana, toimijana ja haluttuna yhteistyökumppanina. (Kröger 2009, 113-114; Pyykkö 2004, 135; Julkunen 2004, 176-177; Helander 2001, 9.) Nykyään järjestötoiminta korostuu julkisen sektorin voimavarana (Möttönen 2002, 118).

2.3.2 Yhteistyösuhde

Julkinen sektori ja järjestöt toteuttavat yhteistyössä yhteiskuntamme hyvinvointipolitiikkaa. Yhteistyön periaatteet eivät ole kaikkien järjestöjen ja julkisen sektorin välillä samanlaisia, vaan yhteistyö- ja vuorovaikutussuhteiden muodostumiseen vaikuttaa oleellisesti järjestön luonne ja tehtävä. Rekisteröidyt järjestöt ovat virallisen statuksen omaavia toimijoita, joten niiden ja julkisen sektorin välinen yhteistyö, kommunikaatio ja kohtelu tapahtuvat organisaation sääntöjen ja yhteistyökumppanuuden mukaisesti. (Siisiäinen 2003, 16.) Järjestöjen ja julkisen sektorin suhde palvelujen tuottamisessa voi olla kilpailusuhde tai yhteistyösuhde. Yhteistyösuhde voi olla osto- ja myyntisuhde, jossa järjestö on palvelun tuottaja ja kunta toimii ostajana/tilaajana. Yhteistyössä tulisi näkyä vahva luottamus ja sopimuksellisuus, jolloin tavoitteet, laatukäsitys ja eettinen perusta ovat yhdenmukaisia. (Möttönen 2002, 128; Kovalainen 2004, 188-196; Möttönen & Niemelä 2005, 123; Kröger 2009, 114.)

Hierarkkisessa suhteessa julkinen sektori sanelee yhteistyön ehdot ja periaatteet. Tällaisen suhteen aktiivinen osapuoli on julkinen sektori, joka käyttää valtaansa alisteiseen kolmanteen sektoriin. Tällöin julkinen sektori määrittelee kolmannen sektorin tästä saatavan ”hyötysuhteen” perusteella, jolloin järjestöjen merkitys, tehtävä, asema ja tavoitteet määräytyvät sen mukaan ja julkisen sektorin osoittamina. Tasa-arvoisessa yhteistyösuhhteessa osapuolet ovat voimavarana toisilleen, yhteistyötoimijoiden tietoa ja osaamista arvostetaan, ja toimijat edistävät toistensa tavoitteiden toteutumista keskinäisellä vuorovaikutuksella. Toimijoiden erilaiset tavoitteet eivät estä yhteistyötä, vaan niitä hyödynnetään, ja erilaiset tiedot ja toimintapotentiaalit yhdistetään. Yhteiset tavoitteet eivät ole innovatiivisen toiminnan ehtona, vaan

keskinäinen luottamus ja yhteiset toimintatavat, joiden pohjana on eettinen ja moraalinen sopimuksellisuus ja sitoutuneisuus. (Möttönen & Niemelä 2005, 105-106, 154-155.)

Järjestöt pitävät tärkeänä lakien ja yhteiskunnan arvostusten mukaan toimimista julkisen sektorin yhteistyösuhteessa. Oleellinen tekijä järjestön hyvinvointiin ja toimintamahdollisuuksiin on yhteistyöverkosto, joka koostuu sidosryhmistä ja yksilöistä, joiden kanssa järjestö tekee yhteistyötä. Nämä yhteistyötahot ovat erittäin tärkeitä järjestön toiminnalle. Järjestöt verkottuvat yhteistyössään enemmän julkisen sektorin kuin yrityssektorin kanssa. Sosiaali- ja terveysalan järjestöille ovat tärkeitä monisuuntaiset taloudelliset ja yhteiskunnalliset sidokset ja suhteet. Verkostoyhteistyössä ideaalina on avoin vuorovaikutus ja monisuuntainen ideoiden kulku, jolloin verkostotoimijoiden osaaminen ja tieto täydentyy. Verkostopohjaisessa yhteistyösuhteessa järjestöt eivät ole palvelujen toteuttamisen apuvälineitä, vaan toimintaverkoston keskeisiä, tasa-arvoisia toimijoita. Yhteistyösuhteissa ja uutta synnyttävässä toiminnassa verkostosuhteiden tulisi painottua enemmän kuin hierarkkisten ja markkinaperusteisten suhteiden. (Virtanen & Näsi 2003, 167-180; Möttönen 2002, 119.)

2.3.3 Yhteistyön muodot

Yhteistyömuodot vaihtelevat erilaisten tehtäväalueiden ja eri toimijoiden mukaan. Järjestötoiminta nivoutuu monella tavalla julkisen sektorin toimintaan. Hyvinvointipalveluiden täydentämisen lisäksi järjestöt ovat merkittäviä vaikuttajia ja vaihtoehtoisen tiedon tuottajia yhteiskunnassamme. Järjestöillä on julkisen sektorin kanssa yhteistoimintamuotoina verkosto-, hanke- ja projektitoimintaa. Julkisen sektorin ja järjestöjen välisessä vuorovaikutuksellisessa yhteistyössä, yhteistyökumppanin ääntä kuunnellaan ja huomioidaan myös päätöksenteossa. Järjestöjen mielestä julkisen sektorin olisi kuitenkin huomioitava paremmin ja kuunneltava herkemmin niitä suunnitelmissaan. Julkinen sektori ja järjestöt kaipaavat muutosta yhteistyökumppanin toimintaan. Nämä muutokset pitäisi suunnitella ja ohjata yhteisprosessissa. Hyvässä verkostotoiminnassa toimijoilla voi olla erilaisia tavoitteita, mutta yhteinen luottamus, avoimuus ja ymmärrys. Julkisen sektorin organisaation silmissä järjestöt nähdään joustavina, ruohonjuuritason tietoa ja uusia ideoita tuottavina kumppaneina. Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa voi edistää julkisen sektorin positiivista julkisuuskuva. (Luomala 2003, 190-201.)

Tällöin kyseessä on verkostomainen, kumppanuuspohjainen yhteistyö, jonka yleistavoitteena on lisätä paikallista sosiaalista pääomaa. Verkostomainen toimintatapa ja yhteistyö edellyttävät toimintakulttuurin muutosta järjestössä. Verkostoyhteistyö on syvällisempää ja pitkäjänteisempää yhteistyötä, jossa perusedellytyksinä ovat vastavuoroisuus, kumppanuus ja luottamus, halu yhteistyöhön sekä tietojen, osaamisen ja kokemusten jakamiseen. Tällöin verkostomainen yhteistyö tarjoaa yhdessä oppimisen mahdollisuuden. Verkostoon kuuluvilla pitää

olla tahto pitkäkestoisen kumppanuuden rakentamiseen ja lähes täydellisen luottamuksen syntymiseen. Kaikki yhteistyökumppanit hyötyvät verkostoyhteistyössä toimiessaan. (Harju 2010, 187-188.) Verkostoyhteistyössäkin voi olla ongelmia. Jos yhteistyön osapuolet eivät ole yhteistyökykyisiä, työn tuloksiakaan ei saada aikaan. Yhteistyön ongelmia esiintyy, mikäli verkostossa keskitytään vain sisäisiin tai omiin asioihin, tietoa pantataan, yhteistyön pelisääntöjä rikotaan, yhteistyöhön sitoudutaan huonosti tai ei lainkaan, henkiset ja aineelliset resurssit, samoin kuin foorumityöskentely tai yhteiskeskustelut puuttuvat. Yhteistyöhön tuo ongelmia myös monitoimijuus, vastuunpakoilu, vapaamatkustus, oman edun tavoittelu, piittaamattomuus yhteisistä tavoitteista ja yhteistyökumppaneiden välineellistäminen yhden toimijan hyödyn tai tavoitteiden saavuttamiseksi. (Möttönen & Niemelä 2005, 92.)

2.3.4 Yhteistyön kiinteys

Julkinen sektori voi ilmaista tarpeensa ja toiveensa uusille toiminnoille ja yhteistyölle järjestöjen kanssa yhteistyöorganisaatioiden perustamiseksi (Kangas 2003, 65). Yhteisorganisaatioissa yhteistyösuhde on kiinteämpi ja pysyvämpi kuin esimerkiksi hankeyhteistyössä. Yhteisorganisaation muotona on usein yhdistys tai säätiö, joista jälkimmäinen edustaa tiiviimpää yhteistyösuhdetta, perustehtävinä tutkimus- ja kehittämistyö sekä palvelujen tuotanto. Yhteistointaorganisaatioissa on huolehdittava jäsenyhteisöjen (kunnat, järjestöt ym.) monimuotoisuudesta ja monitoimijuudesta sekä kansalaisjärjestöjen vapaaehtois- ja kansalaistoiminnasta, niiden roolista ja merkityksestä. Järjestöt kokevat tärkeäksi yhteistoinnin julkisen sektorin kanssa, mutta julkinen sektori saattaa asettaa järjestöille suuria odotuksia yhteistyöhön ja palvelujen tuottamiseen liittyen. Tällöin järjestöiltä odotetaan helpotusta julkisen palvelujärjestelmän paineeseen, ja ongelmien ratkaisua julkisen sektorin ongelmiin. (Ilmanen & Kontio 2003, 144; Möttönen & Niemelä 2005, 153-166, 199.) Kuuskoski (2003, 35) kirjoittaa, että järjestötoimintaan kohdistuvien odotusten on oltava oikein mitoitettuja ja perustuttava todennukaiseen ymmärrykseen järjestötoiminnan luonteesta.

Järjestötoimijan roolin ja tehtävän mukaan vaihtelee yhteistyön sisältö ja kiinteys. Potilas- ja vammaisjärjestöt ovat edunvalvontajärjestöjä ja ajavat jäsenistönsä etuja pyrkimällä vaikuttamaan julkisen sektorin toimintaan (esim. julkisen palvelujärjestelmän parannustoimenpideehdotukset). Kyseessä on yksisuuntainen vaikuttamistyö, eikä julkinen sektori saa vaikuttaa järjestön sisäiseen toimintaan. Julkisen sektorin rahoituksesta riippuvainen järjestö voi menettää itsenäisyytensä ja edunvalvontatehtävänsä, jos julkinen sektori pyrkii vaikuttamaan järjestön toimintaan. Tällöin pitäisi olla avoimeen ja vuorovaikutukselliseen kommunikaatioon pyrkivä yhteistyösuhde, jossa julkinen sektori kunnioittaa järjestötoiminnan itsenäisyyttä. Järjestön toimiessa kansalaisten aktiviteettien käynnistäjän ja ylläpitäjän roolissa, yhteistyön julkiseen sektoriin tulisi olla kiinteää ja yhteydenpidon aktiivista. Julkisen sektorin ja järjestöjen kiinteällä, hyvällä ja säännöllisellä yhteistyöllä on pitkät perinteet. Julkinen sektori ar-

vostaa järjestöjen mielipiteitä, osaamista ja asiantuntemusta yhteistyön ja toiminnan kehittämisen voimavarana. (Möttönen 2002, 112-127; Möttönen & Niemelä 2005, 5, 86, 120-127, 155-158; Helander 2001, 10.)

Yhteistoimintaverkostolla saadaan parempi innovaatioympäristö kuin julkisen sektorin ja järjestön toimiessa erillisinä toimijoina. Jotta järjestö ei menetä itsenäisyyttään ja sulaudu julkisen sektorin jatkeeksi, se ei saa kadottaa päätösvaltaansa, vaikka yhteistyön sopimusten, ohjeiden, ehtojen, määräysten ja pelisääntöjen mukana joutuukin luopumaan osasta itsemääräämisoikeudestaan. Hyvinvointisektorin toimintaa edistävä yhteistyö luo uudenlaisia toimintatapoja, sosiaalisia innovaatioita ja sosiaalista pääomaa. Uudenlaiset toimintatavat vaativat julkiselta sektorilta ja järjestöiltä aktiivisia toimenpiteitä yhteistyössään. Yhteistyössä voi esiintyä luovaa jännitettä voimana, joka vie kehitystä eteenpäin. Tällöin yhteistyö järjestöjen kanssa tarjoaa julkisen sektorin toiminnan kehittämiseen lisäaineksia. (Möttönen & Niemelä 2005, 163-198, 208-210; Henriksson & Wrede 2004, 15.)

2.4 Hankeympäristö

Vuosina 2011-2014 kansalaislähtöiset ja monitoimijaiset hyvinvointipalvelut ovat olleet kehittämistyön kohteena ylimaakunnallisessa Pumppu-hankkeessa, jota rahoitti Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR). Hämeenlinnan kaupunki, Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Socom, Laurea-ammattikorkeakoulu, Turun ammattikorkeakoulu ja Turun yliopisto olivat hankekumppaneita. Hankekoordinaattorina toimi Innopark Programmes Oy. Laurean osahankkeen tavoitteena oli yhteistyön vahvistaminen yli sektorirajojen; julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välillä. Tämän opinnäytetyön tutkimus kuuluu Karkkilan ja Vihdin alueella tehtyyn elämänkaaren mittaiseen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävään kehittämistyöhön tässä Pumppu-hankkeessa. Hankkeen perusajatus oli kansalaislähtöisyys, ja kehittämissä huomioitiin myös alueen hyvinvointitoimijat ja heidän yhteistyömuodot. Hankkeessa kartoitettiin ja kehitettiin sekä toimijoiden että yhteistyön tilaa. (Ranta & Tuohimaa 2014, 13-14.)

Pumppu-hanke on ollut teemahanke, jossa hyvinvointipalvelut, kansalaislähtöisyys, monituotajuus, saumattomuus, yhteistyön edistäminen sekä uudet palvelukonseptit ja - tuotteet ovat olleet hankkeen kantavina ajatuksina ja teemoina. Yhteistyö Pumppu-hankkeessa Länsi-Uudellamaalla on ollut 4Y-periaatteen mukaista. Yhteistyötoimijoina ovat olleet alueen yhdistykset (yhteisöt) ja yhdistysten verkostot, yritykset, yhteiskunnan eri sektorit sekä yksilöt. Laurean Pumppu-osahankkeessa on ollut kehitystyötä alueen hyvinvointiverkoston toimintaan liittyen. (Tuohimaa 2014, 15-16.)

3 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää järjestöjen kokemuksia hyvinvoinnistaan sekä yhteistyöstään julkisen sektorin kanssa Karkkilan ja Vihdin alueella. Tavoitteena oli tuottaa tietoa alueen järjestöjen hyvinvoinnista julkisen sektorin ja järjestöjen yhteistyön kehittämiseksi. Kvalitatiivinen tutkimus on käyttökelpoinen menetelmä, kun tehdään selvitystä osana suurempaa hanketta (Hakala 2010, 21).

Tutkimuskysymykset olivat seuraavat:

1. Miten järjestöt kokevat oman hyvinvointinsa?
2. Miten järjestöt kokevat yhteistyönsä julkisen sektorin kanssa?
3. Miten järjestöt kehittäisivät hyvinvointiaan ja yhteistyötä?

4 Tutkimusmenetelmät

Kvalitatiivisella eli laadullisella tutkimuksella saadaan tietoa todellisuudesta yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuurien näkökulmasta. Tällöin saadaan nostettua esiin tutkimukseen osallistuvien toimijoiden omat tulkinnat, näkemykset ja kokemukset. (Hakala 2010, 21.) Opinnäytetyössäni nostetaan esiin kolmannen sektorin hyvinvointitoimijoiden tulkintoja ja kokemuksia. Laadullinen tutkimus on käyttökelpoinen, kun halutaan aikaisemmin tutkitusta ilmiöstä uudenlainen näkökulma ja kokonaisvaltainen tarkastelu. Tässä opinnäytetyössä tuotetaan tietoa yhteisöjen, järjestöjen, kokemasta todellisuudesta järjestöjen näkökulmasta. Laadullinen tutkimus pyrkii ymmärtämään tutkittavia ilmiöitä tutkimukseen osallistuneiden subjektiivisesta näkökulmasta. Laadullinen tutkimus hyväksyy tutkittavan subjektiivisen todellisuuden, jolloin todellisuus koetaan erilaisena ja todellisuuksia saattaa olla monia tutkittavista riippuen, eikä ole vain yhtä totuutta tutkittavasta ilmiöstä (Hirsjärvi & Hurme 2011, 22). Tämän opinnäytetyön kohteena on hyvinvointi, joka on moniulotteinen ilmiö. Laadullinen tutkimus antaa vastauksia ilmiön laatuun, ei niinkään sen määrään. (Kylmä & Juvakka 2007, 26-30.) Laadullinen tutkimus ei pyri yleistettävyyteen (Paunonen & Vehviläinen-Julkunen 1998, 216).

Laadulliseen tutkimukseen kuuluu joukko erilaisia tulkinnallisia tutkimuskäytäntöjä, joilla tutkitaan luonnollisia olosuhteita. Laadullinen tutkimus on luonteeltaan vuorovaikutteista, joten tutkija ja tutkittava vaikuttavat toinen toisiinsa tutkimuksen aikana (Hirsjärvi & Hurme 2011, 23). Tutkijan aktiivisuus ja subjektiivisuus korostuvat laadullisessa tutkimuksessa, samoin tutkimukseen osallistujien kokemus tutkimuskohteena olevasta ilmiöstä. (Metsämuuronen 2008, 9-28; Eriksson ym. 2008, 90.) Laadullinen tutkimus on kontekstisidonnaista ja tutkimuksen tuotoksessa näkyy tutkijan tulkinta, joka on persoonallinen näkemys mukaan lukien tunteet ja intuitiot (Paunonen & Vehviläinen-Julkunen 1998, 215; Kylmä & Juvakka 2007, 79).

Laadullinen tutkimus perustuu suurella määrällä tutkijan henkilökohtaiseen intuitioon, tulkinnaan, kykyyn järjellä, yhdistellä ja luokitella aineistoa, koska samasta aineistosta voidaan tehdä ristiriitaisiakin päätelmiä, mutta myös samanlaisia johtopäätöksiä tutkijasta riippuen. Laadullisen tutkimuksen tekijä on aktiivinen osallistuja ja tutkimuksen väline tutkimusprosessissaan. (Metsämuuronen 2008, 8-28; Hirsjärvi & Hurme 2011, 18.) Laadullisessa tutkimuksessa nivoutuvat yhteen aineiston keruu ja käsittely, sillä alustavaa tulkintaa ja analyysiä tehdään jo keruuvaiheessa. Aineiston keruuvaiheen ja analyysivaiheen limittyminen toisiinsa antaa suuntaa aineistonkeruun jatkolle sekä saattaa rajata kohdejoukkoa ja tehtävänasettelua. Kvalitatiiviselle tutkimukselle onkin tyypillistä jatkuva ”eläminen” tutkimusprosessin aikana, joten se vaatii jatkuvaa tulkintaa ja analysointia tutkimuksen tekijältä. Täten se saatetaan mieltää vaikeaksi ja epämääräiseksi tutkimusmenetelmäksi. Laadullisen tutkimuksen tulosten kelvollisuuden määrittää analysoinnin onnistuminen ja kelvollisuus, ei niinkään tuotetun tiedon määrä. Analysoinnissa merkittävää on tiedon saaminen irti aineistosta, sen tulkinta ja tehdyt johtopäätökset. (Hakala 2010, 18-19; Kylmä & Juvakka 2007, 110.)

4.1 Aineiston keruumenetelmä

Laadullisen tutkimuksen aineiston keruumenetelmiä ovat esimerkiksi haastattelu, havainnointi ja videointi. Eri menetelmiä voi myös yhdistellä samassakin tutkimuksessa. (Kylmä & Juvakka 2007, 27.) Tässä opinnäytetyössä aineisto kerättiin haastattelun avulla. Kun halutaan kerätä tietoa kokemuksista, käytetään strukturoimattomia tai puolistrukturoituja kyselylomakkeita, haastatteluja tai aistien avulla tapahtuvaa havainnointia. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija on tietojenkeruuminstrumentti. Haastattelu voi olla itsenäinen tiedonkeruumenetelmä. Sen muoto voi olla strukturoitu, puolistrukturoitu tai vapaa. Vapaalla haastattelulla ei ole etukäteen suunniteltua sisältöä. Vapaata haastattelua käytettäessä tutkittava joukko rajataan pieneksi, koska tietojen analysointivaihe on työläs. Vapaamuotoisella haastattelulla onkin tarkoituksena kerätä syvällistä, yksityiskohtaista tietoa, eikä niinkään määrällisesti laajaa tietoa. Puolistrukturoitu haastattelu on teemahaastattelu, joka on aihepiiriltään rajattu. Teemat eli aiheet on etukäteen päätetty ja haastattelu koskee niitä aiheita ja niistä saatavaa tietoa. Strukturoitu haastattelu on kyselyhaastattelu, jossa on etukäteen suunniteltu valmiit kysymykset, jotka tutkija esittää ja kirjaa vastaukset. (Krause & Kiikkala 1996, 104-108; Kylmä & Juvakka 2007, 78; Hirsjärvi & Hurme 2011, 48.)

Tiedonkeruumenetelmänä haastattelulla on monia hyviä ominaisuuksia. Se on joustava, tutkimuksen aikana kiinnostusta ylläpitävä, tutkimuksen tarkoituksesta tietoa antava, epäselviä seikkoja selventävä, kysymys- tai teemajärjestykseltään muutettavissa, kuvailevia esimerkkejä mahdollistava ja nonverbaalista havainnointitietoa antava. Haastattelututkimus vaatii tutkijalta herkkyyttä havainnoimiseen, sosiaalista sopeutumista, psyykkistä kestävyttä, luotta-

musta herättävää esiintymistä, myönteistä suhtautumista ja kiinnostusta haastateltaviin, omien mielipiteiden ja odotusten vaikutusten tiedostamista sekä yhdenmukaista vastausten muistiin merkitsemistä. Haastattelututkimukseen virheellisesti vaikuttavia seikkoja saattavat olla rauhattomuus, kiire, ulkopuolisten läsnäolo, melu, vuorovaikutusongelmat ym. (Krause & Kiikkala 1996, 108-109.)

4.2 Tutkimushaastattelun toteutus

Karkkilan ja Vihdin alueen terveysalan yhdistyksiä kartoitettiin Internet-lähteistä, kuten Patentti- ja rekisterihallituksen yhdistysrekisteristä sekä Karkkilan kaupungin ja Vihdin kunnan omilta Internet-sivuilta. Yhdistyksiä on Karkkila-Vihti alueella runsaasti, Karkkilassa 241 rekisteröityä yhdistystä ja Vihdissä 499 rekisteröityä yhdistystä, joista rajattiin haastattelun ulkopuolelle muut kuin terveysalan yhdistykset ja joiden kotipaikka oli muu kuin Karkkila tai Vihti. Tämän opinnäytetyön aineistoon valikoitui alun perin kuusitoista terveysalan yhdistystä (N=16). Otoskriteerinä käytettiin valinnassa yhdistyksen toimialaa ja kotipaikkaa. Lopullisen otoksen muodostivat kuitenkin 12 yhdistystä (n=12), koska kaksi yhdistystä oli lopettanut toimintansa, yhteen yhdistykseen ei useista yhteydenotoista huolimatta saatu yhteyttä ja yksi yhdistys kieltäytyi osallistumasta tutkimushaastatteluun.

Haastattelut toteutettiin haastateltavien luona, jolloin samalla pyydettiin kirjallisena tutkimuslupa eli tietoinen suostumus tutkimukseen (liite 1). Haastateltaviin otettiin ensin sähköpostitse yhteyttä kirjallisella tiedotteella, jossa kerrottiin opinnäytetyöhön liittyvästä tutkimuksesta (liite 2). Tämän jälkeen oltiin puhelimitse yhteydessä heihin, kysyttiin halukkuutta osallistua tutkimukseen ja sovittiin haastattelu-aika ja -paikka. Haastateltavien puhelinnumerot ja sähköpostiosoitteet saatiin Internet-lähteistä yhdistysten omilta sivuilta löytyneistä yhteystiedoista.

Haastattelu toteutettiin teemahaastatteluna, jossa oli kolme teemaa. Haastatteluteemat olivat järjestöjen hyvinvointi, yhteistyö ja niiden kehittäminen. Teemat sisältyivät tutkimuskysymyksiin ja olivat haastattelurungon pääkysymyksiä, joita rungon mukaisesti tarkennettiin lisäkysymyksillä haastattelun aikana. Haastattelurungossa (liite 3) oli osin strukturoituja ja osin avoimia kysymyksiä. Haastattelun alussa kysyttiin taustatietokysymykset. Hyvinvointiteeman osalta strukturoitu analyysirunko ja kysymykset ohjasivat analyysia tarkkaan. Tällöin valmiit vastausvaihtoehdot loivat teoriamallin mukaisen ”kehikon” ja auttoivat teoriaan pohjautuvaa analysointia, kun taas vaihtoehdottomat kysymykset nostivat paremmin haastateltavan ”oman äänen” kuuluviin. Haastatteluaineisto kirjoitettiin tekstimuotoon analyysivaihetta varten.

4.3 Tutkimuksen aikataulu ja kustannukset

<i>Tutkimuksen vaihe</i>	<i>Ajankohta</i>
<i>Teoreettinen viitekehys</i>	syys-lokakuu 2014
<i>Alustava suunnitelma</i>	marraskuu 2014
<i>Suunnitelmaseminaari</i>	joulukuu 2014
<i>Tutkimuslupa</i>	maaliskuu 2015
<i>Haastattelut</i>	huhtikuu 2015
<i>Litteroinnit</i>	toukokuu 2015
<i>Aineiston analysointi</i>	kesä-elokuu 2015
<i>Tulokset ja raportointi</i>	syys-lokakuu 2015

Taulukko 1: Tutkimuksen aikataulu

Tutkimuksen aikataulu näkyy taulukossa 1. Tutkimuksen aihe julkistettiin jo syksyllä 2013, mutta teoriaan perehtyminen loppuvuoden 2013 ja vuoden 2014 aikana, tarkensi aiheen sisältöä ja otsikkoa. Tutkimuksen aiheena oli alkujaan Järjestöjen hyvinvointi, mutta työ laajeni aihepiiriin tutustumisen myötä käsittämään myös järjestöjen yhteistyön kokemuksen julkisen sektorin kanssa, aluerajauksena Karkkila-Vihti.

Tutkimuksen tekijälle ja tutkimukseen osallistujille ei maksettu palkkioita. Tutkimustyöstä aiheutuvia kustannuksia tekijälle olivat moniste-, postitus- ja bensinikulut, jotka kuitenkin jäivät suhteellisen pieniksi. Tutkimushaastattelut tehtiin siten, että ne olivat haastateltaville vapaaehtoisia ja maksuttomia, joten niihin osallistuneille ei tutkimuksesta aiheutunut kuluja.

4.4 Aineiston analysointi

Haastatteluaineiston analysoinnissa käytettiin hyväksi Senin hyvinvointiteoriaa. Tämän mukaan hyvinvointi koostuu neljästä ulottuvuudesta, joita ovat edellytykset, toimintamahdollisuudet, toiminta ja toiminnan saavutukset. Edellytyksiä järjestöillä ovat fyysiset ja taloudelliset voimavarat, tavarat, palvelukset, yhdistymisoikeus, yhteiskunnan tuki, verohelpotukset ja vapaaehtoistyö. Toimintamahdollisuuksia ovat järjestön oikeudet, jäsenten aktiivinen ja osaava toiminta, järjestön ilmapiiri ja keskinäiset suhteet (luottamus) niin järjestön sisällä jäsenten välillä kuin myös ulkopuolella muiden toimijoiden kanssa. Toiminta on järjestön tarkoitusta ja olemassaoloa toteuttavaa toimintaa. Verkostoyhteistoiminta ja sidosryhmätoiminta ovat järjestön hyvinvointia edistävää toimintaa. Toiminnan saavutukset, kuten järjestön

tavoitteisiinsa pääseminen, toiminnankohteen hyvinvoinnin edistäminen ja sosiaalisen pääoman tuottaminen ovat toiminnan tuloksia ja hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Analyysissä hyvinvointi -teeman osalta käytettiin teorialähtöistä sisällönanalyysiä, jossa aineiston tarkastelussa hyödynnettiin Senin teorian mukaisesti hyvinvoinnin käsitettä ja sen eri ulottuvuuksia. Kaksi teemaa (yhteistyö ja kehittäminen) analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. (Virtanen & Näsi 2003, 173; Möttönen & Niemelä 2005, 156.)

Sisällönanalyysiä käytetään laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmänä, jolloin tutkimusaineisto tiivistetään, jotta tutkittavat ilmiöt pystytään kuvailemaan tai niiden suhteet saadaan selville. Sisällönanalyysillä tehdään havaintoja kerätystä aineistosta ja analysoidaan nämä havainnot systemaattisesti. Aineiston sisältöä kuvataan, selitetään ja tehdään päätelmiä. Analysoinnissa tutkittavan aineiston samanlaisuudet ja erilaisuudet erotetaan. Aineistosta muodostetaan toisensa poissulkevia ja yksiselitteisiä luokkia. Tekstistä poimitaan sanoja, fraaseja ym. analyysiyksiköiksi, ja luokitellaan samaa merkitsevät yksiköt samaan luokkaan. Tutkimuksen tarkoituksesta riippuu käsitteiden samankaltaisuus, jolloin pystytään yhdistelemään synonyymit ja sisällöltään samaa tarkoittavat sanat ja muut yksiköt. Sisällönanalyysi ei ole vain tekniikka aineiston yksinkertaiseen kuvaukseen. Sisällönanalyysillä havainnoidaan ja havaitaan aineistossa ilmeneviä merkityksiä, tarkoituksia, aikomuksia, seurauksia ja yhteyksiä. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 23.)

Sisällönanalyysiprosessi etenee vaiheittain, mutta eri vaiheet saattavat prosessoitua samanaikaisesti ja prosessi voi olla monivaiheisempi. Prosessi aloitetaan analyysiyksikön määrittämisellä, olipa kyseessä sitten teoria- tai aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Analyysiyksikkö on yleensä sana, lause, lauseen osa, ajatuskokonaisuus tai sanayhdistelmä. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 24-26.) Tämän opinnäytetyön analyysiyksikkö oli ajatusteema, joka on sanasta, lauseesta tai lauseen osasta koostuva ajatus eli lausuma. Prosessin seuraava vaihe oli aineistoon tutustuminen. Analysoinnissani aineistoon tutustuttiin litteroinnin eli aineiston auki kirjoittamisen ja lukemisen avulla. Haastatteluaineisto luettiin useaan kertaan teemoittain läpi kysymys kysymykseltä, jotta ajatukselliset kokonaisuudet tulivat ilmi. Tällöin tutkija saa haastatteluista kokonaiskuvan ja perehtyy aineistoon, mistä on apua analyysivaiheessa (Kylmä & Juvakka 2007, 111; Hirsjärvi & Hurme 2011, 143).

Seuraavina vaiheina analysointiprosessissa on aineiston pelkistäminen ja luokittelu. Teorialähtöisen sisällönanalyysin luokittelu pohjautuu teoriaan tai teoreettiseen viitekehykseen, jolloin analysointia ohjaa teoria, malli tai teemat. Teorialähtöisessä sisällönanalyysissä muodostetaan analyysirunko, joka voi olla strukturoitu tai väljä. Strukturoitu analyysirunko ohjaa analyysiä hyvin tarkkaan. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 30-31.) Tässä opinnäytetyössä analyysiä ohjasi Senin hyvinvointiteoria. Opinnäytetyössäni muodostettiin Senin hyvinvointiteorian mukainen analyysirunko. Taulukossa 2 esitetään työn lähtökohtana oleva käsitejärjestel-

mä, joka perustuu Senin hyvinvointiteoriaan. Teorian mukaiset hyvinvoinnin ulottuvuudet muodostavat taulukon sarakkeiden otsikot, joiden alla olevilla riveillä ovat kyseiseen ulottuvuuteen liittyvät tekijät.

<i>Ulottuvuudet</i>			
edellytykset	toimintamahdollisuudet	toiminta	saavutukset
fyysiset resurssit	toimintaympäristö	sidosryhmätoiminta	tavoitteiden täyttyminen
taloudelliset resurssit	toimintaolosuhteet	avustustoiminta	tuloksiin pääseminen
tiedollinen tuki, sosiaaliset resurssit	inhimillinen pääoma	kohderyhmän hyvinvoinnin edistäminen	kohderyhmän hyvinvoinnin toteutuminen
yhdistymisoikeus	lailliset oikeudet	tarkoitusta toteuttava toiminta	parannustoimenpiteet, uudistukset
yhteiskunnan tuki	sosiaaliset verkostot, sidosryhmäsuhteet	yhteiskunnallisen tehtävän toteuttaminen	yhteisöllisen hyvinvoinnin tuottaminen
vapaaehtoistyö	jäsenistön aktiivisuus, keskinäinen luottamus, järjestön ilmapiiri	yhteiskunnallinen vaikuttaminen	sosiaalinen pääoma

Taulukko 2: Käsitejärjestelmä järjestön hyvinvoinnin ulottuvuuksista

Analyysirunkoa muodostettaessa laadittiin kullekin ulottuvuudelle ”empiirinen määritelmä”, jonka mukaan luokittelu tapahtui. Taulukossa 3 esitellään hyvinvoinnin ulottuvuuksien empiiriset määritelmät mallin mukaan luokiteltuina.

<i>Hyvinvoinnin ulottuvuudet</i>	<i>Ulottuvuuksien ”empiiriset määritelmät”</i>
Edellytykset	Keinoja hyvinvoinnin tavoitteluun. Asioita, joita edellytetään hyvinvoinnin saavuttamiseksi. Mitä paremmat edellytykset, sitä paremmat toimintamahdollisuudet. Järjestötoimija kuvailee hyvinvoinnin edellytykset edustamassaan järjestössä.
Toimintamahdollisuudet	Vaihtoehtoja, jotka mahdollistavat toiminnan käytettävissä ole-

	vien edellytysten mukaan. Niiden avulla edellytyksiä pystytään käyttämään ja ne ovat muutettavissa hyvinvoinniksi. Järjestötoimija kuvailee hyvinvoinnin mahdollisuudet järjestössään.
Toiminta	Hyvinvointiin tähtäävä toiminta on järjestön tarkoitusta ja olemassaoloa toteuttavaa toimintaa. Järjestötoimija kuvaa järjestönsä tarkoitusta, toimintaa ja toiminnan sisältöä.
Saavutukset	Järjestön kokemaa hyvinvointia edustavat toiminnalla saavutetut asiat ja tavoitteet eli toiminnan tulokset. Järjestötoimija kuvaa ja arvioi järjestönsä saavutuksia.

Taulukko 3: Analyysirunko, järjestön hyvinvointi

Aineiston pelkistämis- ja luokitteluvaiheessa haastatteluaineistosta etsitään analyysirungon mukaisia lausumia, ajatuskokonaisuuksia tai ilmauksia. Tämän jälkeen nämä lausumat pelkistetään eli kirjoitetaan tiivistäen lausuman ydin, ja luokitellaan ne analyysirungon ohjaamiin luokkiin. Tiivistäminen tehdään niin, ettei ilmaisujen olennainen sisältö muutu (Kylmä & Juvakka 2007, 117). Mikäli luokkiin ryhmitellessä kertyy runsaasti lausumia, voidaan ne ryhmitellä käyttäen apuna aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Seuraavaksi tarkistusvaiheessa käydään läpi vielä lausumat, jotta ne varmasti ovat ryhmiteltynä analyysirungon mukaisissa luokissaan ja kuvaavat juuri kyseistä hyvinvoinnin ulottuvuutta. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 32-33.)

Analysoinnin alussa jokainen yhdistys sai oman tunnusvärinsä, jolla maalattiin tekstitiedostoksi kirjoitettu haastatteluaineisto. Tämän jälkeen tunnusväreittäin erottuva aineisto leikattiin osiin ja vastauksen sisältävät osat liitettiin haastattelukysymysten alle toiseen tiedostoon. Näin ryhmiteltiin kaikkien haastattelujen vastaukset kysymysten alle tiedostoksi. Vastaukset olivat vielä tässä vaiheessa alkuperäisilmaisuja, joista pelkistettiin analyysirungon mukaisia merkityksellisiä ilmauksia tiivistämällä, mutta kuitenkin säilyttämällä niiden olennainen sisältö. Pelkistettyihin ilmauksiin liitettiin haastattelutunniste eli haastattelu numeroitiin luotettavuuden ja tunnistettavuuden takaamiseksi. Nämä pelkistetyt ilmaisut jaoteltiin analyysirungon ohjaamiin luokkiin ja tarkistettiin, että tiivistetyt tekstin osat (otteet) kuvasivat tutkittavan ilmiön ulottuvuuksia.

Yhteistyö ja kehittäminen -teemojen analysoinnissa käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä, joka oli kolmivaiheinen; aineiston pelkistäminen, ryhmittely ja abstrahointi. Pelkistämisvaiheessa etsitään tutkimustehtävän ja haastattelurungon mukaisilla kysymyksillä saadut vastaukset eli alkuperäisilmaukset, jotka tiivistetään ja koodataan haastattelutunnisteilla. Seuraavaksi nämä pelkistetyt ilmaisut ryhmitellään etsimällä ilmaisuista erilaisuuksia ja samanlaisuuksia. Luokittelu tapahtuu siten, että samaa tarkoittavat ilmaisut ryhmitellään samaan

luokkaan, joka nimetään sisällön mukaan. Ryhmittelyvaiheessa käytetään tulkintaa. Abstrahointivaiheessa saman sisältöiset luokat yhdistetään yläluokiksi ja niille annetaan alaluokkia yhdistävä yhteinen nimi. Abstrahointia voidaan tarvittaessa edelleen jatkaa, jolloin saman sisältöiset yläluokat yhdistetään pääluokiksi. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 26-30; Kylmä & Juvakka 2007, 116-119.)

Pelkistetyt, tunnusvärein ja haastattelutunnistein koodatut ilmaisut kerättiin kysymystensä alle uuteen tiedostoon, jossa niistä etsittiin eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä käyttäen päätely- ja tulkintakykyä. Sisällöltään samankaltaiset ilmaisut siirrettiin samaan luokkaan. Luokat nimettiin sisältönsä mukaan ja sisällöltään samankaltaiset luokat yhdistettiin ja muodostettiin alaluokat kattava yläluokka. Taulukossa 4 esitellään aineiston abstrahointivaiheen luokittelu 2. teemakysymyksen ensimmäisen lisäkysymyksen ”Miten kuvailisitte järjestönne yhteistyösuhdetta julkisen sektorin kanssa?” osalta.

<i>Alkuperäisilmaus</i>	<i>Pelkistetty ilmaus</i>	<i>Alaluokka</i>	<i>Yläluokka</i>	<i>Pääluokka</i>
”Ne niinku jättää huomiotta.” Haastattelu 12	Ei huomioida yhdistyksen olemassaoloa.	Ei suhdetta, eikä huomiota.	Ei yhteistyösuhdetta, eikä yhteydenottoa.	Ei olemassa olevaa yhteistyötä.
”Alkuaikona yritetty yhteistyöt, eivät ota yhteyt.” Haastattelu 2	Yhteistyön yritys, ei yhteydenottoa.	Yhteistyön yritys, ei suhdetta.		
”Ollaa yritetty lähestyy, mut ei oo mitään.” Haastattelu 8	Yhteistyön yritys, ei suhdetta.			
”Se on etäinen, meilt peruttiin kaikki, ei heru mitään.” Haastattelu 7	Etäinen, lähestymisen yritys.			
”Pitäs alkaa luomaan sitä suhdet.” Haastattelu 10	Suhteen luomisen aloitus.	Yhteistyösuhteen ja yhteydenoton puuttuminen		
”Ei muuta suhdetta ole, kyl se on tilakysymyksissä.” Haastattelu 11	Ei suhdetta, ei yhteydenottoa.			
”Ei ota yhteyt yhdistyksii, jättävät tiedottamisen	Ei yhteydenottoa, tiedottamisessa puutteita.			

<p>vähiin.” Haastattelu 5</p> <p>”Ollu hyvä vastaanotto, ei kukaan arvostellu tai kieltäny, on hyvä yhteys.” Haastattelu 5</p>	<p>(osa julkista sektoria)</p> <p>Hyvä vastaanotto yhteydenotossa. (osa julkista sektoria)</p>	<p>Toimiva ja hyvä yhteistyö, mutta ei kaikelta osin.</p>	<p>Hyvä yhteistyö, jossa vielä paljon kehitettävää.</p> <p>Tiivis ja vuorovaikutuksellinen yhteistyö.</p>	<p>Olemassa oleva yhteistyö pääosin toimivaa ja hyvää.</p>
<p>”Tarvitsemme toisiamme, on yhteistyötä jonkun verran.” Haastattelu 9</p>	<p>Yhteistyötä ja kumppania tarvitaan.</p>			
<p>”Iha hyvä ja tiivis suhde. Julkisel asenne on parantunu yhteistyöhö, ku omat resurssit vähenee.” Haastattelu 3</p>	<p>Hyvä ja tiivis suhde, yhteistyöhakuisuus lisääntynyt.</p>	<p>Hyvä ja tiivis yhteistyö henkilökohtaisilla suhteilla.</p>		
<p>”Yhteydet on hyvät, ne useesti henkilöitte omist suhteist juontaa.” Haastattelu 4</p>	<p>Hyvät yhteydet henkilökohtaisilla suhteilla.</p>			
<p>”Iha hyvä suhde, yhteises ymmärryses ollaa, iha rakentava yhteys. Meil säännöllistä se yhteistyö on.” Haastattelu 1</p>	<p>Hyvä suhde ja yhteisymmärrys, rakentava ja säännöllinen yhteistyö.</p>	<p>Yhteistyö hyvässä yhteisymmärryksessä, kumppania arvostavassa ilmapiirissä.</p>		
<p>”On ymmärtäny merkityksemme ja yhteistyö onnistunu tosi hyvin. Yhteinen tilannetieto saatu sitä kaut hyvin.” Haastattelu 6</p>	<p>Yhteistyökumppania arvostava, tietoa välittävä, onnistunut yhteistyösuhde.</p>			

Taulukko 4: Esimerkki aineiston luokittelusta abstrahointivaiheessa

5 Tulokset

5.1 Taustatiedot

Puolet haastatelluista yhdistyksistä toimii lähes pelkästään edunvalvontayhdistyksinä.

Loppupuolisko yhdistyksistä toimii edunvalvonnan lisäksi myös palvelujärjestönä tuottaen virkistys-, vertaistuki-, liikunta-, tiedotus-, neuvonta- ja ohjauspalveluita jäsenistölle. Vertais-

tuen ja vertaisneuvonnan avulla täydennettiin julkisen palvelun antamia tietoja. Tuettiin järjestämällä liikuntaharrastus, jos julkisen sektorin liikuntapalvelut eivät tue, kannustettiin julkisen puolen palvelutarjoajia kehittämään palveluitaan sekä ennaltaehkäisevää toimintaan lisäämällä yhteisöllisyyttä rakentavaa toimintaa. Toiminnan koettiin vähentävän asiakaskäyntejä julkisella puolella. Ainoastaan yksi yhdistys haastatelluista koki, ettei heidän toimintansa korvaa, ei täydennä, eikä tue millään tavoin julkisen sektorin palveluita.

Järjestön toimintavuodet Karkkila-Vihti alueella

15 - 24 vuotta	3 yhdistystä
25 - 34 vuotta	4 yhdistystä
35 - 44 vuotta	4 yhdistystä
65 - 74 vuotta	1 yhdistys

Järjestön jäsenmäärä

50 - 99	3 yhdistystä
100 - 149	4 yhdistystä
150 - 199	1 yhdistys
200 - 249	2 yhdistystä
300 - 349	1 yhdistys
350 - 399	1 yhdistys

Taulukko 5: Taustatietokysymykset 1 ja 2 yhdistyksille (n=12)

5.2 Hyvinvointi ja yhteistyö

5.2.1 Hyvinvoinnin kokemus

Ensimmäisenä teemakysymyksenä oli, miten järjestöt kokevat oman hyvinvointinsa. Teemaa avattiin kolmella lisäkysymyksellä ja täydentävillä kysymyksillä. Ensimmäisenä lisäkysymyksenä oli, koetteko järjestöllänne olevan käytössä seuraavat toiminnan edellytykset: fyysiset voimavarat (tavarat, kokoontumistilat). Viidellä yhdistyksellä oli käytössään ilmaiset kokoontumistilat, jotka oli saatu joko julkiselta sektorilta tai muulta yhteistyökumppanilta. Viidellä yhdistyksellä oli käytössään myös kokoontumistilat, mutta ne olivat maksullisia vuokratiloja. Kahdella yhdistyksellä ei ollut kokoustitiloja käytössään, vaan kokouksia järjestettiin jäsenten kodeissa, koska aiemmin ilmaiset kokoustitilat oli muutettu maksullisiksi. Yhdellä yhdistyksellä oli fyysisenä voimavarana mökkikiinteistö, jota vuokrattiin ulkopuolisille.

Oikeestaan oli ... kerhotilat, ei oo kolmeen vuoteen ollu. ... alkoi laskuttaa, ... suuressa viisaudessaan keksi laskuttaa. Saatiin yhteys, oikeestaan kontakti seurakuntaan. Järjesti kummalki kokoontumiset, eikä tarvinnu korvata mitään. Se ... lasku oli liikaa. (Haastattelu 9)

Kysyttiin toiminnan edellytyksenä taloudellisia voimavaroja ja yhteiskunnan tukea (avustus-toiminta, rahoituskanavat, varallisuus, lahjoitukset, kannatusmaksut, taloudellinen tuki). Kahdeksan yhdistystä ei saanut taloudellista tukea yhteiskunnalta. Osa näistä yhdistyksistä oli hakenut tukea, mutta turhaan, osa ei enää hakenutkaan avustusta toimintaan. Eräs haastatelluista yhdistyksistä kertoi pettyneensä hakemiseen sen jälkeen, kun evättiin avustus toimintaan perusteluna, että julkinen sektori järjestää toiminnan. Yhdistys koki toimintansa tarpeettomaksi. Vuosi vuodelta vaikeampaa hakea ja saada, koska kohdeavustuksia on supistettu ja avustuskohteet on tarkkaan määritelty, mihin saa rahaa hakea ja käyttää. Neljä yhdistystä sai taloudellista tukea julkiselta sektorilta. Tuki oli määrällisesti pieni avustus, eikä se kattanut kuluja. Byrokratian kerrottiin syövän taloudellisia voimavaroja.

Yhdistykset kokivat, että taloudellinen tukeminen oli heikentynyt, perusteluina yhteiskunnan heikentynyt taloustilanne. Kaksi yhdistystä koki, että heidän taloudelliset voimavaransa olivat hyvät, rahaa oli säästössäkin. Yhdistykset, joilla oli pienet taloudelliset voimavarat, kertoivat toimivansa pienillä menoilla ja tekevänsä mitä pystyivät, vailla mahdollisuutta enempään. Pienellä rahalla oli kuitenkin saatu paljon näkyvää toimintaa, kun yhdistysjäsenet olivat aktiivisia. Neljä yhdistystä kertoi saavansa lahjoituksia esimerkiksi testamenttivarjoista. Muita rahoituskanavia yhdistyksillä olivat esimerkiksi liiton tuki, RAY:n avustus, rahastot, avustus säätiöiltä, arpajaiset ja myyjäistulot, vaalikeräys, mainosmyynti sekä erilaisten tapahtumien kautta kerääminen. Jäsenmaksutuotot olivat monelle pääasiallinen tulonlähde.

Käytännössä meillä on X euroa vuosimaksu, mitä me maksetaan meidän ihmisten käynneistä. ... avustus X euroa. Se menee ... sama maksu. Se aiheuttaa byrokratiaa. Meidän puolella se on ilmaista, toisella maksullista. Meille tulee kuluja kun toimitaan. Pitäisi vähentää byrokratiaa, näin pienissä summissa se tulee maksamaan... Nyt siihen tullut supistuksia, millaisiin asioihin rahaa saa käyttää. Missä on virkistykseen ja liikunnallisen terapian ero? Millä nimeää sen saman tilaisuuden? (Haastattelu 12)

Kysyttiin toiminnan edellytyksenä sosiaalisia voimavaroja (asiantuntija-apu, tiedollinen tuki). Kaikki 12 haastateltua yhdistystä kertoi saavansa asiantuntija-apua ja tiedollista tukea asiantuntijaluentoina ja koulutuksena omalta liitolta. Julkiselta sektorilta asiantuntija-apua ja tiedollista tukea sai neljä yhdistystä. Sosiaalista verkostoa, hyviä suhteita, myönteistä asennoitumista, yhdistyksen jäsenten kokemusosaamista ja yhdistyksen sisäistä monipuolista asiantuntijuutta pidettiin sosiaalisia voimavaroja lisäävinä. Kahteen yhdistykseen toivottiin lisää osaajia ja asiantuntijuutta, jotta tiedollista tukea olisi enemmän ja se olisi parempaa. Yhdistyksen alaan erikoistuneen hoitajan puuttuminen oman alueen julkiselta puolelta koettiin sosiaalisia voimavaroja heikentävänä tekijänä. Puuttuva kiinteä yhteys julkisen puolen asiantuntijoihin koettiin puutteena sosiaalisissa voimavaroissa. Yhden yhdistyksen mielestä paikallisen julkisen sektorin asiantuntija-apua ja asiantuntijaluentoja oli hyvin harvoin saatavilla, ja ne olivat kovan työn takana. Pääosin yhdistysten sosiaaliset voimavarat olivat hyvät.

Yhdistyksen jäsenissä asiantuntijuutta. Monenlaista. Se on sosiaalista voimavaraa. Koulutus näihin Kelan asioihin ja liitolt koulutustukee, monenlaisii erilaisii. (Haastattelu 9)

Kysyttiin toiminnan edellytyksenä vapaaehtoistyöstä (aktiivinen jäsenistö, osallistuminen). Haastatelluissa yhdistyksissä vapaaehtoistyö ei ollut aktiivista, koska jäsenistö oli ikääntynyttä ja nuoria jäseniä oli vain parissa yhdistyksessä ja vain muutamia. Vain yhdessä yhdistyksessä jäsenistön toiminta ja osallistuminen oli aktiivista, erityisesti teemaviikon tapahtumien osalta. Muissa yhdistyksissä oli aktiiveja vain pieni ydinporukka. Jäsenistö osallistui kuitenkin aktiivisesti yhdistyksen tapahtumiin, etenkin liikuntatapahtumiin, luentotapahtumiin, retkille ja tilaisuuksiin. Heikkoon aktiivisuuteen oli syynä jäsenistön korkean iän lisäksi tiedottamisongelmat. Koska jäsenistö oli pääosin ikäihmisiä, tietokoneita oli käytössä vain pienellä osalla jäsenistä. Lisäksi jäsenkirjeiden postitus maksoi yhdistykselle paljon. Yhdistykseen toivottiin lisää jäseniä ja nuoria toivottiin mukaan toimintaan. Yhdistyksissä oli pohdittu, miten uudet jäsenet saataisiin mukaan toimintaan siten, etteivät vanhat koe jäävänsä sivuun.

Nuorempien kohdalla aika rajoittaa enemmän toimintaa, koska arki on ajankäytöllisesti haastavaa ja vapaaehtoistyötä tehdään oman työn ohella. Vapaaehtoistyössä oman ajan sitovuus ja kuormittavuus vähentävät aktiivisuutta, ryhmäytyminen ja sosiaalinen puoli lisäävät aktiivisuutta. Eräässä yhdistyksessä oli kehitetty uusi toimintatapa osallistamaan ja aktivoimaan jäsenet suoraviivaistaen toimintaa ja verkostoitumalla. Uuden toimintamallin mukaan pienellä vaivalla ja aikasijoituksella yhdistystoimintaan saatiin näkyvää ja vaikuttavaa toimintaa. Muutama yhdistys oli saanut uusia jäseniä, jotka toivat mukanaan uusia ajatuksia ja mahdollisuuksia tehdä asioita.

Yhdistyksen varsinaisiin kokouksiin saisi tulla enemmän sakkia, syksyn kokoukseen toimihenkilöide valintaan. Ne on aika, ei niit oo kovin helppo mukaan saada. Meil on kumminki hyvä porukka aktiiveja tässä yhdistyksessä, mutta muut tilaisuudet vetää. Tän kokoses yhdistyses aika hyvä saavutus, et vetää väkee, sitä luokkaa se on. Prosentuaalisesti hyvin edustettu jäsenistö näis tilaisuuksissa meillä kumminkin. (Haastattelu 5)

Täydentävänä kysymyksenä oli, onko julkinen sektori luonut edellytyksiä/otollisia olosuhteita toiminnalle. Suurin osa yhdistyksistä koki, että julkinen sektori ei ole luonut otollisia olosuhteita. Useat yhdistykset toivat esiin, että julkinen sektori on heikentänyt toiminnan olosuhteita, perusteluna taloudellinen tilanne, esimerkiksi kokoustilat tulivat maksullisiksi. Tämä oli pettymys yhdistyksille. Julkiselta sektorilta apua tarjosi yhdistyksille eniten seurakunta.

Ei ainakaa meidän yhdistyksel, ei kyl mitenkää, ei tuu vastaan. Kaikista maksetaan, joka tunnista maksetaan laskun mukaan. Meil on tilanpuute, ei saada korvaavia tiloja mistään. (Haastattelu 8)

Toisena lisäkysymyksenä oli, millaiset toimintamahdollisuudet koette järjestöllänne olevan. Kysyttiin toimintamahdollisuutena järjestön oikeuksista (lain suomat mahdollisuudet).

Julkisuudes toimittaa liiton avul. Meil on tiukka lainsäädännös asioit, päätöksiä, joiden noudattamist seurataa et ne toteutuu. (Haastattelu 5)

Kysyttiin toimintamahdollisuutena jäsenten aktiivisuutta, osaamista, tietoa, taitoa, luovuutta, impulsiivisuutta, innovatiivisuutta. Haastatelluissa yhdistyksissä ilmeni, että jäsenten tietotaito ja osaaminen toivat paremmat toimintamahdollisuudet. Jäsenissä oli monen alan ammattilaisia, joiden asiantuntemus, kokemus ja sidossuhteet edistivät yhdistyksen toimintaa. Liiton järjestämissä koulutuksissa yhdistysjäseniä oli kouluttautunut ryhmänohjaajiksi vetämään yhdistyksen ryhmiä, esim. liikuntaryhmiä ja vertaistukiryhmiä. Haastattelujen mukaan yhdistyksen toimintamahdollisuudet paranivat, kun jäsenillä oli monipuoliset suhteet ja monisuuntaiset yhteydet, ATK-taidot yhteydenpitoon ja tiedottamiseen. Jäsenten aktiivisuudella ja suhteilla oli saatu esim. korvaavia tiloja yhdistyksen käyttöön. Yhdistykseen toivottiin vielä lisää asiantuntijuutta. Lähes kaikissa yhdistyksissä tuli esiin jäsenten velvollisuudentunto sitoutua yhdistystoimintaan. Jäsenten aktiivisuus ja osallistuminen oli suurinta kerhoissa, tilaisuuksissa ja liikuntaryhmissä. Jäsenten aktivoinnissa oli monella yhdistyksellä vielä kehittämisen varaa, jotta jäsenistön käyttämättömät resurssit saataisiin yhdistyksen käyttöön, yhdistyksen luovuudeksi ja innovatiivisuudeksi. Osallistumisessa koettiin sellainen pulma, että hallitusjäseniä ei saada vaihdettua, koska uusia jäseniä hallitukseen ei ole tulossa. Tämän ongelman koettiin kuormittavan jäsenistöä ja yhdistystä, kun roolit jää päälle samoille henkilöille vuodesta toiseen.

Meillä ammattitaitoinen Meidän etu, meidän kertakaikkinen onni. Hän ylläpitää jäsenrekisteriä. Meillä myös ..., joka pitää yhdistyksen sähköpostin, facebook-sivut, yhdistyksen kotisivut. Ilman häntä meillä ei olisi näitä. (Haastattelu 11)

Kysyttiin toimintamahdollisuutena yhdistyksen keskinäisiä suhteita (luottamus) jäsenten kesken. Yhdistysten sisäiset suhteet ja ilmapiiri koettiin hyväksi. Kysyttiin suhdetta toimintaympäristöön (sosiaaliset verkostot, normit, arvot, luottamus, arvostus). Haastatelluissa ilmeni, että sidosryhmäsuhteiden ylläpidossa muihin yhdistykseen, apteekkeihin ym. olisi parantamisen varaa. Muutamalla yhdistyksellä yhteistoimintaa oli ollut aiemmin muiden järjestöjen kanssa, mutta tällä hetkellä ei lainkaan tai todella pienimuotoista, eikä säännöllistä. Syinä suhdetoiminnan hiipumiseen oli jäsenkunnan ikääntyminen ja passivoituminen sekä ”veturien” puute. Menneinä vuosina yhteistoimintaa oli ollut monen järjestön kesken. Yhdistyksissä oli silloin ollut ”suhdetoimintavetureita”, jotka vetivät yhdistystä mukaan toimintaan muiden kanssa. Uusia ”vetureita” ei vetovastuuseen ole löytynyt, eikä vanhoja ollut enää jäljellä. Tarvittaisiin aktiivinen yhdistysihminen suhdetyötä tekemään. Suhde toimintaympäristöön rakentui yhdistysjäsenen henkilökohtaisilla suhteilla (verkostolla), toiminnalla ja käytäntöjen tuntemi-

sella. Yhdistyksillä ei ollut laajaa verkostoitumista ja verkostoja haluttiin lisää, mutta se riipui vapaaehtoisista aktiiveista. Vain parilla yhdistyksellä oli laajat sosiaaliset verkostot, osallistuivat monella foorumilla ja monissa tapahtumissa esittelemässä toimintaansa sekä luomassa näkyvyyttä ja suhteita.

Paikallisyhdistyksillä nähtiin olevan samanlaisia tarpeita. Yhdistyksen tunnettavuus voi lisätä arvostusta toimintaympäristössä. Yhdistys saattaa personoitua, henkilöityä, jäsenaktiiviin ja yhdistystoimijaan. Etu yhdistykselle, jos aktiivijäsen on mukana useammassa yhdistyksessä. Saa ideoita ja suhteita yhdistystoimintaan. Jäsensuhteilla voidaan saada ilmaisia tilajärjestelyjä ym. Yhteistyö tiivistyi vaalikeräyksen aikaan kymmenen eri vammaisyhdistyksen välillä, samoin avunanto yhdistysten kesken. Suhde sosiaaliseen mediaan toimii uutena toimintaympäristönä. Netin sosiaalisissa verkostoissa pyritään näkyvyyteen nuorelle polvelle ja uusille jäsenille.

Viime vuon yritettiin vähä yhteistyötä kehitellä, kukaa ei ottanu vetovastuuta. Aktiivine ihmene tarvitaa, joka tekis suhdetyötä. Retkii, semmosii, siihenhä ne tyrehty. Meil on lonkeroi sinne tänne omii suhteii, on jäsenii useemmas yhdistykses. Ei näkyvää, mut samat ihmiset pyörää niis. (Haastattelu 7)

Kolmantena lisäkysymyksenä oli, millaiseksi arvioitte järjestönne hyvinvoinnin. Uudet jäsenet, hyvä yhteishenki, rahankäyttöongelmien puuttuminen ja toimiva hallitus koettiin hyvinvointia nostavaksi, mutta huonot taloudelliset resurssit, vanheneva jäsenistö, pula hallitusjäsenistä ja muun jäsenistön passivoituminen laskivat koettua hyvinvointia. Useassa haastattelussa kävi ilmi, että yhdistykset kokivat voivansa paremmin, jos yhdistys saisi lisää varoja. Huonot taloudelliset resurssit ja tilaongelmat rasittivat yhdistyksiä. Voimavaroja toivottiin lisää hyvinvoinnin edistämiseen, samoin apua ja yhteistyötä julkiselta puolelta. Yhdistystä tervehdyttäisi, jos saisi uusia jäseniä hallitukseen ja yhdistykseen.

Kaks ja puol vuot sit oli kuolemas kerta kaikkiaan. Ei saaneet enää hallituksen kokouksia laillisiks. Reilun kahden vuoden aikana yhdistys on piristyny, muutettii sääntöjä ja saatu niinku viriämää. Hyvinvoivaks ei voi sanoo, mut parempaan päin aika paljon. (Haastattelu 8)

Täydentävinä kysymyksinä olivat, saako järjestönne toimia tarkoitusta ja toimintaa vastaavalla tavalla, ja pyrkiikö julkinen sektori vaikuttamaan järjestönne toimintaan ja miten. Kaikki 12 yhdistystä kertoivat, että toimintaa ei ole vastustettu, saa toimia vapaasti, eikä toimintaan ole pyritty vaikuttamaan.

Ei oo toimintaan, sisältöön puuttunut millään tavalla. Tietysti tulee sieltä kontrollia avustusten kautta, toiminnan sisältö pitää olla hyväksyttävä avustuskohdeksi. Sisäinen kontrolli, että ne avustuskohteisiin annetut rahat käytetään niihin mihin tarkotettu. Onhan se tavallaan tällanen, mutta miten sitä nyt aattelee. (Haastattelu 11)

Kolmantena täydentävänä kysymyksenä oli, onko järjestönne päässyt haluamiin tavoitteisiinsa toiminnassaan. Suurin osa yhdistyksistä oli päässyt asettamiinsa tavoitteisiin. Vuositavoitteet oli mitoitettu realistisesti sen mukaan, mitä pystyttiin todellisuudessa tekemään. Muutama yhdistys toi esille, että pakolliset toiminnot oli saatu täytettyä, mutta mihinkään ylimääräisiin tavoitteisiin ei ole voimavaroja. Resurssien puute oli syynä tavoitteen täyttymättömyyteen ennaltaehkäisevässä toiminnassa yhden yhdistyksen osalta. Neljän yhdistyksen mukaan tavoitteet eivät olleet kaikilta osin täyttyneet. Resurssien, vapaaehtoisten aktiivien ja omien tilojen puute nimettiin syyksi toteutumattomiin tavoitteisiin. Toteutumattomia tavoitteita oli saada suurempi osallistumismäärä aktiivitoimintaan. Virkistystoimintaan osallistuttiin, mutta vaikka jäsenmäärä oli korkea, niin järjestöaktiiveja oli vähän. Tällöin yhdistys toimii vajaasti, vaikka mahdollisuuksia olisi lisätä toimintoja, niin osa tärkeistä toiminnoista voi jäädä tekemättä, eivätkä kaikki tavoitteet täyty.

Siis vuositavoitteet on koitettu mitoitaa realistisesti, mitä pystytään tekemään. Että ei tuu huono omatunto, jos ei enemmän pystytä tekemään. Kukaan ei väkisin yritä. Ne tavoitteet toteutuneet. Toiveissa ollut osallistumismäärä suurempaa. Me tiedetään, että okei, johonki retkelle, virkistysjuttui, niihin tulla helpommin. Mut sitte erikoista on, että jäsenmäärä on noin korkeaa, vaikka aktiiveja vähä. No se, että meil itsellä aktiviteetti, se on saatu onnistumaan yhdessä. (Haastattelu 12)

5.2.2 Yhteistyön kokemus

Toisena teemakysymyksenä oli, miten järjestöt kokevat yhteistyönsä julkisen sektorin kanssa. Teemaa avattiin neljällä lisäkysymyksellä, joista ensimmäinen oli, miten kuvailisitte järjestönne yhteistyösuhdetta julkisen sektorin kanssa. Seitsemän yhdistystä koki, että heillä ei ollut lainkaan yhteistyösuhdetta ja yhdellä yhdistyksellä oli jonkun verran yhteistyötä julkisen sektorin kanssa. Nämä kuvailivat suhdettaan passiiviseksi, toimimattomaksi, kehittymättömäksi ym. Kolme yhdistystä kuvasi yhteistyötä hyväksi, rakentavaksi, tiiviiksi ja säännölliseksi. Yksi yhdistys kuvasi yhteistyösuhdetta erittäin onnistuneeksi ja tiiviiksi. Yhdistys koki, että julkinen sektori ymmärsi yhdistyksen merkityksen, arvosti yhdistystoimintaa ja antoi positii- vista palautetta.

Yhteistyötä ei oikeestaan oo. Ei meil oo suhdetta. Pitäs alkaa luomaan sitä suhdet oikeestaan. Elikkä melkee voi sanoo, ollaa antavana puolena. (Haastattelu 10)

Toisena lisäkysymyksenä oli, millaisia yhteistyön ongelmia esiintyy. Suurin osa yhdistyksistä kertoi, ettei ollut ongelmia, kun ei ollut yhteistyötäkään. Kolme yhdistystä kertoi kokevan ongelmana sen, ettei julkinen sektori ota heihin yhteyttä. Muita ongelmakohtia kuvattiin seuraavalla tavalla: eivät huomioi yhdistyksen olemassaoloa; tiedottamisessa on puutteita; aika- tauluongelmat, koska julkisella sektorilla on virka-aika klo 8-16, niin se estää osallistumisen iltatilaisuuksiin; yhdistyksiä ei kuunnella - sanelua ylhäältä päin. Muita yleisiä ongelmia olivat

vuorovaikutus- ja tiedonvälitysongelmat sekä tilankäyttöongelmat. Haastatteluissa esiin nousseksi isoksi ongelmaksi koettiin säännöllisen linkin tai yhteyshenkilön puute julkisen puolen ja yhdistyksen välillä.

Julkisel on toivomisen varaa... ei halua ottaa huomioon paikallisia terveydenhuoltoyhdistyksiä. Sitä on vaikeeta ymmärtää. (Haastattelu 5)

Kolmantena lisäkysymyksenä oli, mitä koette järjestönne saavuttaneen yhteistyöllä. Suurin osa yhdistyksistä koki, ettei ollut saavuttanut yhteistyöllä mitään, kun ei ollut yhteistyökään. Julkisen sektorin kanssa aktiivisessa yhteistyösuhteessa olevat yhdistykset kertoivat saavuttaneensa yhteisten projektien tavoitteet, materiaalista tukea ja kansalaisille parempaa palvelua yhteiskunnan monimutkaisesta palvelurakenteesta huolimatta.

Meil erilaisia projekteja tietyl teemal, niis yhteistyöl saavutettu tavoitteet. Ollu teemoja, jotka niihi sopinu. (Haastattelu 3)

Neljäntenä lisäkysymyksenä oli, millainen on järjestönne kokemus yhteistyöstä. Muutamalla yhdistyksellä oli negatiivinen kokemus yhteistyöstä julkisen sektorin kanssa. Kokemuksia kuvattiin seuraavasti: aliarvostaa yhdistyksiä ja on heikentänyt etuja; alkuaikoina yritetty viritellä yhteistyötä - ei enää; on yritetty lähestyä, mutta torjuvat; suhdetoiminnallista kärsivällisyyttä vaaditaan; ei arvostusta, vaikka laman aikana kaikenlaista vapaaehtoistyötä tulisi arvostaa/kohottaa. Yhteistyötä oli eniten seurakunnan kanssa ja yhteistyösuhteet olivat muodostuneet henkilökohtaisista suhteista ja vahvojen vaikuttajien kautta. Yhteistyö koettiin helpommaksi, kun yhdistysaktiivilla oli henkilökohtaisia yhteyksiä julkiseen sektoriin. Yhdistykset kokivat, että julkinen sektori ei osaa hyödyntää yhdistyksissä olevaa kokemusasiatuntijuutta.

Myönteisiäkin kokemuksia oli kertynyt yhteistyöstä. Yhdistykset, joilla oli tiivis, monitahoinen ja säännöllinen yhteistyö julkisen sektorin kanssa, kokivat yhteistyön rakentavaksi ja yhteistyöhakuisiksi toiminnaksi, jossa oli hyvä ilmapiiri. Kokemuksia kuvattiin seuraavasti: yleisesti ottaen hyvä kokemus, ei arvostelua, ei kieltämistä, päinvastoin aina hyvä vastaanotto, kun otettu yhteyksiä; ovat yhteistyöhaluisia, mutta eivät ota yhteyttä yhdistykseen päin, vaan yhdistykseltä aina yhteydenotto; asenne parantunut yhteistyöhön, koska omat resurssit vähenvät. Näiden yhdistysten kokemana yhteistyö oli laajaa, moniulotteista (verkostoitunutta) ja yhteistyökumppaneilla oli yhteinen tilannetieto asioista.

Tietää ne ihmiset siellä puolella, niin se on silleen ollu meidän etu. Tietää ihmisen kehen ottaa yhteyttä. Helpompi näin mennä, henkilökohtaisten yhteyksien kautta. (Haastattelu 11)

5.2.3 Yhteistyön kehittäminen

Kolmantena teemakysymyksenä oli, miten kehittäisitte järjestönne hyvinvointia ja yhteistyötä julkisen sektorin kanssa. Teemaa avattiin kolmella lisäkysymyksellä, joista ensimmäinen oli, miten toivoisitte järjestönne näkyvän julkisen sektorin suunnitelmissa / strategiassa / päätöksenteossa. Huomioitaisiin järjestön tarpeita ja perusasioita paremmin, kuten esimerkiksi toimitila ja järjestökaappi, päätöksiä tehtäessä. Henkinen tuki, yhteyshenkilö, linkki, alan ihminen tms. julkisella puolella, joka pitäisi säännöllisesti yhteyksiä järjestöön päin. Aikaisemmassa vaiheessa muutoksia suunniteltaessa/tehtäessä, kysyttäisiin järjestönkin mielipidettä, miten se vaikuttaa ennen kuin tehdään päätöksiä. Erityisesti terveysalan päätöksiä tehtäessä pitäisi ottaa terveysalan järjestön ja sen jäsenistön kanta huomioon. Toivotaan muutosta julkisen sektorin kulttuuriin ja toimintatapaan, koska siellä resurssit vähenee ja kolmannen sektorin näkyvyys lisääntyy koko ajan. Toivottaisiin järjestön näkyminen jo ennaltaehkäisevän vaiheen suunnitelmissa. Voisi olla valmis ohjelma/suunnitelma, jonka mukaan terveydenhuollon organisaatiot ottaisivat yhteyttä, tutustuisivat ja madaltaisivat kynnystä järjestöihin päin. Suunnitelmassa vaadittaisiin keskusteluyhteyden avaamista. Yhden yhdistyksen toiveena näkyvyyden olisi lähdettävä järjestöstä itsestään, toisen mukaan näkyvyyttä ja tunnettavuutta oli jo saavutettu ja otettu hyvin mukaan suunnitelmiin yhteistyöasioissa.

Kyllä tietenkin aikaisemmas vaihees, ku mietitää muutoksia, et kysyttäs järjestölt mielipidet, et mite se vaikuttaa ja, ettei siin tarvis, ku asiat on jo tota päätetty. Nii silloin ei tarvis lähtee isosti ja näkyvästi rummuttamaa. Sillo se päättyy herkästi lehdistöön. Ku aikasemmi mietittäs asioit yhdessä, niin silloin menis hallitusti eteenpäin. (Haastattelu 1)

Toisena lisäkysymyksenä oli, millaisia kehittämissuunnitelmia järjestöllänne on hyvinvointiin ja yhteistyöhön. Jokaisella julkisen sektorin erikoisalan viranhaltijalla tulisi kuulua työaikaan ja -velvollisuuksiin ottaa yhteyttä järjestöihin ainakin 2-4 kertaa vuodessa ja tiedustella kuulumisia ja yhteistyöasioita. 15 prosentin palkanlisä tuntipalkkaan, kun osallistuisi järjestön kokouksiin. Tämä olisi häviävän pieni osa kokonaistyöajasta, kuitenkin valtava psykologinen merkitys järjestölle. Julkisen sektorin työntekijöiden tulisi olla johtohenkilöitä myöten motivoitunut yhteistyöasioissa, ottaa vapaaehtoissektori huomioon ja liikkua järjestökentällä. Pitäisi olla määrättyä työhön kuuluvaa jalkautumista järjestöihin ja huomioida kolmas sektori työnsä apuvälineenä.

Järjestöllä tulisi olla oikeus vakiintuneisiin toimitiloihin pienellä vuosimaksulla. Kunnan taloudellinen tuki olisi harkittava uudelleen, jotta järjestön voimavarat paranevat. Aktiivisuutta lisättävä puolin ja toisin, samoin yhteistyöteemoja. Terveysalan järjestöille kuuluisi antaa tukea terveydenhuollon julkisen sektorin ja viranhaltijoiden taholta. Vuosittaiset yhteistyöpalaverit otettaisiin osaksi julkisen sektorin ja järjestöjen käytänteitä. Yhteistyökartoitus tehtäisiin myös järjestöjen kesken suhteessa julkiseen sektoriin. Lisättäisiin tilanteita saada julkista näkyvyyttä. Löydettäisiin positiivinen alku, askel askeleelta yhteistyöhön, yhdessä teke-

misen kautta ja monen järjestön näkökulmasta. Saataisiin uusia ihmisiä järjestöhommiin. Avustuspolitiikkaa helpotettaisiin ja byrokratiaa vähennettäisiin.

Annettaisiin yhdistykselle konkreettista apua, tukea, rahoitusta ja yhteistyötä matalan kynnyspalvelun tuottamiseksi, muuten palvelun järjestäminen siirtyy yksin julkiselle sektorille, jolloin kustannukset nousevat, kuormittavuus lisääntyy, asiointikynnys korottuu ja asiakkaiden odotusajat pitenevät. Ulkopuolinen linkki tai yhteyshenkilö tulisi yhteistyöhön järjestön ja terveydenhuollon ihmisten välille, koska mahdollisuuksia yhteistyölle olisi, mutta yhdistyksen voimavarat menevät pakollisiin toimintoihin, eivätkä riitä yhteistyökuvioihin. Ulkopuolinen apu paikallisella tasolla, joka aktivoisi järjestöä. Yhdistyksen ja julkisen sektorin yhteinen strategia sairauksien ennaltaehkäisyyn, jolloin kolmas sektori voisi kehittää sitä kautta ja kirjata sen omiin strategioihinsa. Vammaisneuvosto ryhdistäisi yhteistyötä julkisen sektorin kanssa. Sisäinen ja ulkoinen tiedotus, tiedonkulku sekä yhdistyksen omat kotisivut olisivat toimivia. Julkisen sektorin tulisi opetella hyödyntämään järjestöissä olevaa kokemusasiantuntijuutta ja tietotaitoa.

Julkisen puolen kannattais opetella käyttämään eri sairauksiin erikoistuneita yhdistyksiä. Kokemusasiantuntijuutta kannattais ehdottomasti. Liitosta yritetty toimittaa, että yhdistysten pitäis aktivoitua siinä. Pitäisi olla julkisella puolellakin, että sieltä pitäisi ymmärtää käyttää hyväks yhdistyksiä, kun meillä löytyy tietotaitoa. Me ollaan oman sairautemme asiantuntijoita. Heiltä jäis jonkinlainen pätkiminen pois, jos käyttäis sitä tietotaitoa, mikä on olemassa. Kynnys tulis matalammaks tarjota niitä palveluita. (Haastattelu 11)

Kolmantena lisäkysymyksenä oli, millä tavoin kehitystyötä tehtäisiin. Kehityshankkeessa, joka lähtisi jostain todellisesta ongelmakohtasta, eikä vain kehittämisen vuoksi. Kehitystyö aloitettaisiin keskusteluyhteyden avaamisen kautta ja tutustumalla kehitysyhteistyökumppaneihin. Kehitystyötä tehtäisiin yhteistoiminnalla oppimisen kautta ja luomalla yhteistyöverkkoa muiden paikallisten yhdistysten ja toimijoiden kanssa. Kehitystyössä painottuisi tietopuolinen yhteistyö, toimintatapojen muuttaminen ja myös oman toiminnan kehittäminen. Kehitystyössä hyödynnettäisiin julkista näkyvyyttä ja informaation välittymistä uusien, aktiivisten jäsenten ja heidän tuoreiden ideoiden avulla sekä antamalla muiden toimijoiden ruokkia omilla ideoillaan.

Siitä lähtee et on ongelmakohta, eikä silleen et istutaan kahvipöytään et mitähä tässä. Ei kehittämisen vuoksi, vaan et ongelma saatais parannettua. Kyl sillo se kääntyy hankkeeks. (Haastattelu 1)

5.3 Tulosten yhteenveto

Vain alle puolet yhdistyksistä kokivat fyysiset voimavaransa riittäviksi hyvinvoinnin saavuttamiseen. Toiminnan edellytyksistä fyysisiä voimavaroja heikensivät eniten yhdistystilojen puute. Maksulliset tilat rasittivat yhdistysten taloudellisia resursseja. 2/3 yhdistyksistä ei saanut

taloudellista tukea ja kokivat taloudelliset voimavaransa heikentyneeksi hyvinvoinnin tavoitteluun. Taloudellisen tuen hakeminen ja saaminen koettiin vaikeutuneen vuosi vuodelta. Kaikki yhdistykset kokivat sosiaaliset voimavaransa hyväksi, vaikka julkiselta sektorilta asiantuntija-apua ja tiedollista tukea sai vain 1/3 yhdistyksistä. Yhdistyksen alaan erikoistuneen hoitajan puuttuminen oman alueen julkiselta sektorilta sekä kiinteän yhteyden puuttuminen julkisen sektorin asiantuntijoihin koettiin sosiaalisia voimavaroja heikentävinä tekijöinä. Lähes kaikissa yhdistyksissä jäsenaktiiveja oli vain pieni ydinporukka, joten vapaaehtoistyö muun jäsenistön osalta oli passiivista. Suurin osa yhdistyksistä koki, että julkinen sektori ei ole luonut toimintaedellytyksiä, vaan päinvastoin heikentänyt toiminnan olosuhteita.

Toimintamahdollisuuksia yhdistyksissä olivat jäsenistön henkilökohtaiset suhdeverkot, moniammatillisuus (osaaminen, tieto-taito, kokemus) ja velvollisuudentunto (osallistuminen, sitoutuminen, aktiivisuus). Yhdistysten sisäiset suhteet jäsenistössä olivat hyviä. Suhde toimintaympäristöön rakentui yhdistysjäsenen henkilökohtaisten suhteiden, toiminnan ja käytäntöjen tuntemisen varaan. Sidosryhmäsuhteiden ylläpito ja sosiaalinen verkostoituminen oli vähäistä ja tarvittaisiin ”suhdetoimintavetureita” yhdistykseen.

Suurin osa yhdistyksistä koki hyvinvointinsa kehittyneen parempaan suuntaan, koska pientä nousua hyvinvoinnissa oli ollut parin vuoden aikana. Uudet jäsenet, hyvä yhteishenki, rahan käyttöongelmien puuttuminen ja toimiva hallitus koettiin hyvinvointia nostavaksi, mutta huonot taloudelliset resurssit, vanheneva jäsenistö, pula hallitusjäsenistä ja muun jäsenistön passivoituminen laskivat koettua hyvinvointia. Yhdistykset kokivat voivansa paremmin, jos yhdistys saisi lisää varoja. Huonot taloudelliset resurssit ja tilaongelmat rasittivat yhdistyksiä. Voimavaroja toivottiin lisää hyvinvoinnin edistämiseen, samoin apua ja yhteistyötä julkiselta puolelta. Kaikki yhdistykset saivat toimia vapaasti toimintansa tarkoituksen mukaisesti. Suurin osa yhdistyksistä oli päässyt asettamiinsa tavoitteisiin, jotka oli mitoitettu realistisesti huomioiden yhdistysten käytettävissä olevat toimintaresurssit. 1/3 yhdistyksistä ei päässyt tavoitteisiinsa, johtuen resurssien, aktiivijäsenten ja järjestötilojen puutteesta.

2/3 yhdistyksistä koki, ettei heillä ollut yhteistyösuhdetta julkisen sektorin kanssa. 1/3 yhdistyksistä kuvasi yhteistyötä hyväksi, rakentavaksi, tiiviiksi ja säännölliseksi. Suurin osa yhdistyksistä kertoi, ettei ollut ongelmia, kun ei ollut yhteistyötäkään. Syyksi ja ongelmaksi yhteistyön puuttumiselle koettiin olevan, ettei julkinen sektori ota yhdistykseen yhteyttä, eivätkä huomioi yhdistyksen olemassaoloa, eikä yhdistyksiä kuunnella, vaan sanellaan ylhäältä päin. Muita koettuja yhteistyön ongelmia olivat vuorovaikutus-, tiedonvälitys-, tilankäyttö- ja aika-tilaongelmat. Isoksi ongelmaksi koettiin säännöllisen linkin tai yhteyshenkilön puute julkisen puolen ja yhdistyksen väliltä.

2/3 yhdistyksistä koki, ettei ollut saavuttanut yhteistyöllä mitään, kun ei ollut yhteistyötäkään. Muutamalla näistä yhdistyksistä oli negatiivisia kokemuksia aiemmasta yhteistyöstä, jota kuvattiin aliarvostavaksi, heikentäväksi ja torjuvaksi. Yhteistyö koettiin helpommaksi, kun yhdistysaktiivilla oli henkilökohtaisia yhteyksiä julkiseen sektoriin. 1/3 yhdistyksistä saavutti yhteisten projektien tavoitteet, materiaalista tukea ja kansalaisille parempaa palvelua yhteistyöllä julkisen sektorin kanssa. Nämä yhdistykset kokivat yhteistyön rakentavaksi ja yhteistyöhakuiseksi toiminnaksi, jossa oli hyvä ilmapiiri. Yhteistyö oli tällöin laajaa, moniulotteista (verkostoitunutta) ja yhteistyökumppaneilla oli yhteinen tilannetieto asioista.

Hyvinvointia ja yhteistyötä kehitettäisiin huomioimalla yhdistyksen tarpeet ja mielipiteet julkisen sektorin suunnitelmissa ja päätöksenteossa, pitämällä säännöllisesti yhteyttä yhdistykseen julkiselta sektorilta yhteyshenkilön avulla, muuttamalla julkisen sektorin suhtautumista ja toimintatapaa vapaaehtoissektoriin, ottamalla yhdistykset mukaan julkisen sektorin ennaltaehkäisevän toiminnan suunnitelmissa sekä valmiilla toimintaohjelmalla yhdistysten ja julkisen sektorin välillä. Kehittämisehdotuksia: julkiselta sektorilta yhteydenotto järjestöihin 2-4 kertaa vuodessa ja jalkautuminen järjestökentälle, vakiintuneet toimitilat pienellä vuosimaksulla, taloudellista ja konkreettista tukea enemmän, yhteistyöteemat, yhteistyöpalaverit, yhteistyökartoitus ja julkista näkyvyyttä, askel askeleelta yhteistyöhön yhdessä tekemisen kautta, avustuspolitiikkaa helpommaksi ja byrokraatiaa vähemmäksi, yhteyshenkilö yhdistyksen ja julkisen sektorin välille, yhteinen strategia sairauksien ennaltaehkäisyyn ja kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen. Kehitystyötä tehtäisiin kehityshankkeessa, yhdessä tekemällä ja toimintatapoja muuttamalla oppimisen kautta, keskusteluyhteyden avulla, hyödyntämällä julkista näkyvyyttä sekä antamalla muiden toimijoiden ruokkia uusilla ideoillaan.

6 Johtopäätökset

Haastatteluaineiston analyysissä käytettiin hyväksi Senin määritelmää hyvinvoinnista, joka jaetaan neljään ulottuvuuteen, joita ovat toiminnan edellytykset, mahdollisuudet, toiminta ja saavutukset. Niistä ensimmäinen eli toiminnan edellytykset ovat asioita/keinoja, joita hyvinvoinnin saavuttaminen edellyttää. Näitä edellytyksiä olivat tutkimuksessa fyysiset, taloudelliset ja sosiaaliset voimavarat sekä vapaaehtoistyö. Ne ovat suoraan verrannollisia toimintamahdollisuuksiin siten, että mitä paremmat edellytykset yhdistyksellä on käytettävissään, sitä paremmat toimintamahdollisuudet yhdistyksellä on toimia. Tämän tutkimuksen mukaan yli puolet yhdistyksistä kokivat fyysiset ja taloudelliset resurssinsa ja vapaaehtoistyön heikentyneeksi hyvinvoinnin saavuttamiseksi. Harju kirjoittaa (2010, 158), että järjestötoimijoiden tuntemusten mukaan vapaaehtoistyö on vaikeutunut ja vähentynyt. Yli puolet sosiaali- ja terveysyhdistyksistä on huolissaan jäsenistön aktiivisuudesta ja määrästä, ilmenee Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton Järjestöbarometrissä vuodelta 2009. Huoli on vakava ja aiheellinen, koska on kyse keskeisestä toimintaedellytyksestä. (Harju 2010, 160.)

Kaikki yhdistykset kokivat kuitenkin sosiaaliset voimavaransa hyväksi, vaikka sosiaalisia resursseja heikentäviäkin tekijöitä oli olemassa. Tästä voitaneen päätellä, että yhdistystilojen saaminen pienellä vuosimaksulla tai kokonaan maksutta, taloudellisen tuen hakemisen ja saamisen helpottaminen, taloudellisen tuen määrän lisääminen ja byrokratian vähentäminen parantaisivat fyysisiä ja taloudellisia voimavaroja. Jäsenaktiivien määrän tulisi kasvaa ja julkisen sektorin luoda toimintaedellytyksiä yhdistyksille, jotta toimintamahdollisuudet ja hyvinvoinnin saavuttaminen paransivat. Ruohonen (2003, 53) toteaa kirjoituksessaan, että julkisen sektorin pitäisi lisätä järjestötoiminnan edellytyksiä lainsäädännöllä ja rahoituksella sekä edistämällä verkostoitumista.

Hyvinvoinnin toinen ulottuvuus eli toimintamahdollisuudet ovat vaihtoehtoja, jotka mahdollistavat toiminnan käytettävissä olevien edellytysten mukaan. Niiden avulla edellytyksiä/keinoja pystytään käyttämään ja ne ovat muutettavissa hyvinvoinniksi. Näitä toimintamahdollisuuksia olivat tutkimuksen mukaan jäsenistön henkilökohtaiset suhdeverkot, moniammatillisuus (osaaminen, tieto-taito, kokemus) ja velvollisuudentunto (osallistuminen, sitoutuminen, aktiivisuus). Tutkimuksessa ilmeni, että jäsenten tieto-taito ja osaaminen toivat yhdistykselle paremmat toimintamahdollisuudet. Helanderin (2001, 55) mukaan jäsenistön koulutus ja asiantuntemus ovat merkittäviä yhdistyksen menestyksen kannalta.

Lähes kaikissa yhdistyksissä tuli esiin aktiivijäsenten suuri velvollisuudentunto yhdistystä kohtaan. Sidosryhmäsuhteiden ylläpito ja sosiaalinen verkostoituminen oli vähäistä ja yhdistykset tarvitsivat ”suhdetoimintavetureita”. Voitaneen päätellä, että yhdistyksissä olisi hyvät toimintamahdollisuudet, mutta niukkojen resurssien vuoksi mahdollisuudet jäävät käyttämättä, jotta ”pakolliset toiminnot” saadaan tehtyä. Järjestötoiminnassa on hyödynnettävä ja saatava käyttöön käytettävissä oleva potentiaali. Jäsenistössä on valtava potentiaali (inhimillinen pääoma, henkiset voimavarat), mutta järjestöjen taloudelliset ja fyysiset resurssit ovat vähäiset. (Harju 2010, 193.)

Kolmas ulottuvuus eli toiminta on järjestön tarkoitusta ja tavoitteita toteuttavaa toimintaa. Tutkimuksen mukaan kaikki yhdistykset saivat toimia vapaasti ja itsenäisesti. Neljännen ulottuvuuden muodostavat toiminnan saavutukset, kuten järjestön tavoitteisiinsa pääseminen, toiminnankohteen hyvinvoinnin edistäminen ja sosiaalisen pääoman tuottaminen. Suurin osa yhdistyksistä oli päässyt asettamiinsa tavoitteisiin, jotka oli mitoitettu realistisesti huomioiden yhdistysten käytettävissä olevat toimintaresurssit. Voitaneen päätellä, että mihinkään ylimääräisiin tavoitteisiin tai toiminnan laajentamiseen ja kehittämiseen ei yhdistysten resurssit riitä, vain perustehtävän täyttämiseen ”pienillä menoilla”. Yhdistysten kokema ja itsearvioitu hyvinvointi vastasi hyvin teoriamallin mukaan analysoitua hyvinvointia. Yhdistykset kokivat hyvinvointinsa menneen parempaan suuntaan, vaikkakin suurin osa yhdistyksistä koki

hyvinvointinsa heikkenemistä yhdellä hyvinvoinnin osa-alueella ja kolmasosa yhdistyksistä koki heikentymistä useassa eri ulottuvuudessa. Fyysiset, taloudelliset ja jäsenistön resurssit ovat muutettavissa yhdistyksen hyvinvoinniksi, jos hyvinvointia edistetään näitä voimavaroja lisäämällä ja tukemalla. Hyvinvointi rakentuu kaikkien osa-alueiden yhteisvaikutuksesta.

Julkisen sektorin ja paikallisyhdistysten suhteet ovat muuttuneet läheisemmiksi ja vuorovaikutteisemmiksi, yhteistoiminta on laajamittaista ja läheistä, ja vuorovaikutus on erittäin tiivistä ja monipuolista (Helander 2001, 10-33; Särkelä 2003, 94). Tämä tutkimus ei tukenut tätä näkemystä, koska 2/3 yhdistyksistä ei kokenut olevan yhteistyösuhdetta julkisen sektorin kanssa. Tosin 1/3 yhdistyksistä, joilla yhteistyö julkisen sektorin kanssa oli aktiivista, vuorovaikutussuhde ja yhteistoiminta näyttäytyivät tiiviinä ja säännöllisenä tämän tutkimuksen valossa. Helander (2001, 33) kirjoittaa, että vuorovaikutussuhteiden kiinteyttä lisää ns. personaaliunioni, jossa sama henkilö toimii sekä yhdistyksessä että julkisella puolella. Tässäkin tutkimuksessa ilmeni, että yhteistyösuhde koettiin helpommaksi, kun yhdistysaktiivilla oli henkilökohtaisia yhteyksiä julkiseen sektoriin, ja suhteiden kiinteyttämiseen ja ylläpitoon kaivattiin yhteishenkilöä toimimaan yhdistyksen ja julkisen sektorin välillä. Yhteishenkilö saattaisi auttaa ja helpottaa myös muissa koetuissa yhteistyön ongelmakohdissa. Yhteistyötä ja suhteita julkisen sektorin kanssa pidetään tärkeinä ja merkittävinä sosiaali- ja terveydenhuoltoalan yhdistyksissä (Helander 2001, 33; Ilmanen & Kontio 2003, 144; Möttönen & Niemelä 2005, 153).

Tämän opinnäytetyön mukaan vain kolmasosa yhdistyksistä koki saavuttaneensa yhteistyöllä yhteiset tavoitteet, materiaalista tukea ja sosiaalista hyvinvointia. Yhteistyö koettiin tällöin rakentavana, yhteistyöhakuisena, laajana, verkostoituneena, ilmapiiriltään hyvänä ja yhteistyökumppanit jakoivat yhteisen tilannetiedon asioista. Järjestöllä on käytettävissään asiantuntemusta, erityisasiantuntijuutta ja kenttäkokemusta, jopa tieto- ja asiantuntijamonopoli (Helander 2001, 7; Murto 2003, 79; Särkelä 2003, 105; Harju 2010, 122). Järjestöillä voi olla kyky hyödyntää erityisosaamistaan ja tuottaa uudenlaisia asiantuntijuuden muotoja (Luomala 2003, 218). Tieto on merkittävässä asemassa järjestön toiminnassa. Tietoa etsitään, sovelletaan, käytetään, tuotetaan, tulkitaan, jaetaan ja välitetään, niin erityisosaamistietoa kuin kokemusasiantuntijatietoaakin. (Hänninen 2003, 228; Jokinen 2002, 67-68; Vertio 2003, 62; Lahti 2003, 89.) Tämä opinnäytetyö puolsi tieto-aidon ja erityisasiantuntemuksen olemassaoloa yhdistyksissä, mutta yhdistykset kokivat, että julkinen sektori ei osaa hyödyntää yhdistyksissä olevaa kokemusasiantuntijuutta. Kuuskosken (2003, 34) mukaan sosiaali- ja terveyspalvelut eivät käytä vertaistuen ja kokemusasiantuntijuuden mahdollisuuksia riittävästi hyväksi.

Luomala (2003) esittää kirjoituksessaan, että järjestöjen mukaan julkisen sektorin tulisi huomioida ja kuunnella järjestöjä suunnitelmissaan, koska julkisen sektorin ja järjestöjen välises-

sä vuorovaikutuksellisessa yhteistyössä, yhteistyökumppanin ääntä kuunnellaan ja huomioidaan myös päätöksenteossa. Järjestöt kaipaavat muutosta yhteistyökumppanin toimintaan ja nämä muutokset pitäisi suunnitella ja ohjata yhteisprosessissa. (Luomala 2003, 190-201.) Tämä tutkimus toi vahvistusta tähän näkemykseen, sillä yhdistysten mukaan syynä yhteistyön puuttumiselle koettiin olevan, ettei julkinen sektori ota yhdistyksiin yhteyttä, eivätkä huomioi yhdistyksen olemassaoloa, eikä yhdistyksiä kuunnella, vaan sanellaan ylhäältä päin.

Tämän tutkimuksen mukaan hyvinvointia ja yhteistyötä kehitettäisiin huomioimalla yhdistyksen mielipiteet julkisen sektorin suunnitelmissa ja päätöksenteossa, sekä muuttamalla julkisen sektorin toimintatapaa vapaaehtoisetoriin yhteistoiminnalla esimerkiksi kehityshankkeessa. Kehityshanke lähtisi todellisen ongelman ratkaisun tarpeesta, eikä vain kehittämisen tarpeesta kehittämisen vuoksi. Tutkimuksen mukaan yhdistystä tervehdyttäisi, jos saisi uusia aktiivijäseniä hallitukseen ja yhdistykseen, koska jäsenkunta oli ikääntynyttä ja passivoitunutta, ja sen aktivointi koettiin haastavaksi. Harju (2010, 158-160) toteaa, että ihmisiä pitää nykyään houkutella ja motivoida vapaaehtoistyöhön enemmän kuin ennen, koska he ovat vastahankaisia lähtemään mukaan etenkin sitoviin ja pitkäkestoisiin tehtäviin, kuten yhdistyksen hallinnollisiin luottamustehtäviin sekä ohjaus- ja vetäjätehtäviin.

Opinnäytetyön aihe oli mielenkiintoinen ja ajankohtainen, koska nykyään on jo nähtävissä, että julkinen sektori ei kykene ylläpitämään nykyisen laajuista sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta julkisen talouden ahdingon ja henkilöstöresurssien niukkuuden vuoksi. Järjestöllinen palvelutuotanto ja yhteistyö eri sektoreiden välillä tulevat hyvinvointipalveluissa kasvamaan, joten järjestöjen hyvinvointi ja elinvoimaisuus on huomioitava ja turvattava elävän kansalaisyhteiskunnan säilyttämiseksi. Koska opinnäytetyöni oli laadullinen tutkimus, niin se kaikessa dynaamisuudessaan ja elävyydessään tuotti tekijälleen moninaista oppimista, haastetta ja ongelmanratkaisua työn kuluessa, joten oppimisprosessin tehtävät ja tavoitteet varmasti täyttyivät.

7 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuseettiset kysymykset liittyvät tiedonhankintaan, tutkittavien suojaan ja tutkijan vastuuseen tutkimustulosten käytöstä. Tutkimustyön eettisyys on tärkeää inhimillistä toimintaa tutkivissa tutkimuksissa, kuten hoitotieteen alan tutkimuksissa. Koska laadullinen tutkimus ”elää” koko tutkimusprosessin ajan, on tutkimuksen tekijän arvioitava jatkuvasti tutkimuksen eettisyyttä. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusaineisto on otokseltaan usein pienempi kuin määrällisessä tutkimuksessa. Tutkittavien tietojen suojeleminen niin aineiston keruuvaiheessa kuin tutkimustulosten raportointivaiheessa kuuluu tutkimuksen eettisyyteen. (Paunonen & Vehviläinen-Julkunen 1998, 26-29.) Analyysivaiheessa haastateltavien nimiä ei käytetä, vaan ne voidaan korvata numeroilla (Kylmä & Juvakka 2007, 153).

Tässä tutkimuksessa käytettiin haastattelutunnisteita eli haastattelut merkittiin väri- ja numerotunnusilla. Tutkimuseettisiä periaatteita ovat haitan välttäminen, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, oikeudenmukaisuus, rehellisyys, luottamus ja kunnioitus. Haitan välttämiseksi tutkimushaastatteluun osallistuvilta pyydetään tietoinen suostumus osallistumisesta tutkimukseen. (Kylmä & Juvakka 2007, 147.) Haitan välttäminen koskee fyysisten, henkisten, sosiaalisten ja taloudellisten vahinkojen välttämistä (Kuula 2011, 62). Tämän tutkimuksen yhteydessä pyydettiin haastateltavia allekirjoittamaan suostumuslomake, jossa oli lyhyt tiedote tutkimuksesta ja sen tarkoituksesta. Tutkimuseettiseen toimintaan kuuluu myös turvata tutkimukseen osallistuvien nimettömyys (Kylmä & Juvakka 2007, 152). Haitan välttämiseksi tutkimuksessa saadut tiedot käsiteltiin luottamuksellisesti eettisiä periaatteita noudattaen, eikä tunnustetietoja tai muitakaan ”salassa pidettäviä” tietoja luovutettu ulkopuolisille, vain tutkimuksen tekijän käyttöön tutkimustarkoituksessa.

Tutkimuksen eettisyyden ja luotettavuuden välille ei saa tutkimuksessa aiheutua ristiriitaa. Tutkimuksen eettisiä periaatteita noudattaen tulee tutkittaville antaa rehellisesti ja riittävästi asianmukaista tietoa (Kuula 2011, 61; Mäkinen 2006, 116; Hirsjärvi & Hurme 2011, 20). Tutkimuksen luotettavuuteen ei tällä tiedolla tai sen määrällä saa olla vaikutusta. Tämän tutkimuksen osalta tietoa tutkimuksesta annettiin sähköpostitse lähetetyssä tiedotteessa, puhelimitse tapahtuneessa keskustelussa ja haastattelun yhteydessä annetussa kirjallisessa tutkimustiivistelmässä. Laadullisen tutkimuksen tulosten julkaisussa tutkimuseettisenä periaatteena on tulosten avoimuus ja rehellisyys, kuitenkin unohtamatta tutkittavien tietosuojan taakamista. Raportista tulee poistaa kaikki tunnistamiseen kuuluvat tiedot (Kylmä & Juvakka 2007, 151-154.) Tutkimuksen eettisenä veloitteena tämän periaatteen mukaisesti on tutkimustulosten julkaiseminen. Julkisuus edistää tulosten hyödyntämisen yhteiskunnan ja jatkokäytön tekijöiden käyttöön. (Mäkinen 2006, 121.)

Tämän tutkimuksen haastatteluista saadut tulokset raportoitiin siten, ettei yhdistysten nimiä mainita, eikä haastateltavia tunnisteta. Tämä tutkimusraportti julkaistaan Theseus.fi sivustolla, joka on ammattikorkeakoulujen julkaisuarkisto ja sieltä löytyvät Suomen ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut. Laadullisen tutkimuksen eettisyyteen kuuluu myös tutkijan oma subjektiivisuuden tunnistaminen ja tunnustaminen. Tutkimusraportissa tutkija kuvaa ja arvioi myös omaa toimintaansa. Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara (2004, 217) kirjoittavat, että luotettavuutta laadullisessa tutkielmassa nostaa tutkimuksen tekijän tarkka ja totuudenmukainen kuvaus tutkimuksen kaikkien vaiheiden toteuttamisesta. (Paunonen & Vehviläinen-Julkunen 1998, 30-31; Hirsjärvi & Hurme 2011, 18.) Tässä raportissa on selostettu tutkimuksen kulku ja toiminnan kuvaus toteutusvaiheittain tutkimusprosessin mukaan esitettyinä.

Tutkimuksen luotettavuuden arviointi kohdentuu aineiston keruuseen, analysointiin ja raportointiin. Laadullisen tutkimuksen haastatteluaineiston luotettavuus turvataan valitsemalla aineisto tarkoituksenmukaisuusperiaatteen, eikä edustavuuden periaatteen mukaisesti. Haastatteluteemat esitetään raportissa. Kapealle alueelle suuntautuvat ja suppeat kysymykset vähentävät tutkimuksen luotettavuutta, kuten myös liian väljät haastatteluteemat. Analysoinnin luotettavuutta kuvaa tutkimuksen tekijän perusteellinen kirjaaminen ja luokittelun perustelemisen. Luotettavuuden lisäämiseksi tutkija esittelee raportissaan alkuperäishavainnot, joko suoria lainauksia haastateltavalta tai dokumentoituja havaintokuvauksia. Tutkimusraportissa esitetyt, haastatteluaineistosta peräisin olevat lainaukset oikeuttavat analyysin päätelmät (Kylmä & Juvakka 2007, 117). Luotettavan analyysin syntymiseen vaikuttavat tehtyjen havaintojen ja luokittelun loogisuus ja yhteensopivuus. Analyysivaiheen luokittelun onnistuminen on mahdollista selkeällä ja riittävällä kirjaamisella ja sen arvioimisella. (Paunonen & Vehviläinen-Julkunen 1998, 216-219.)

Tässä tutkimuksessa haastatteluaineiston tuottaneet järjestöt valittiin sen mukaan, että on tarkoituksenmukaisinta ottaa aineistoon ne, joilla on subjektiivinen kokemus tutkittavasta ilmiöstä. Teema-aiheisiin suuntautuneita kysymyksiä avattiin ja laajennettiin lisäkysymyksillä, jotka tarkensivat pääkysymyksiä. Raportissa on esitetty runsaasti tutkimusaineistosta peräisin olevia lainauksia, alkuperäisilmauksia, jotka on esitetty jokaisen kysymyksen kohdalla tulosten tarkastelun yhteydessä sekä analyysivaiheen luokittelun esittelyssä esimerkkitaulukossa.

Luotettavassa analysoinnissa edetään aineistosta tehdyistä havainnoista alhaalta ylöspäin eli alaluokkien kautta yläluokkiin, käsitetasolle, jopa teoriatasolle. Luotettavuuteen kuuluu myös, että muodostuneet luokat ovat toisensa poissulkevia. Luokittelun luotettavuus arvioidaan selkeän raportoimisen, tehtyjen ratkaisujen perustelemisen ja todistamisen avulla. Laadullisen tutkimuksen onnistumista kuvaa tutkitun ilmiön tarkastelu uudesta ja erilaisesta näkökulmasta, jolloin tuotettu tieto valottaa ilmiön uusia puolia. Tutkimuksen onnistumista kuvaa myös tulosten hyödynnettävyys käytännössä. Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta lisää toistettavuus, joka tarkoittaa, että raportoinnissa vakuutetaan tehtyjen ratkaisujen ja tutkimuksen kulun oikeellisuus. (Paunonen & Vehviläinen-Julkunen 1998, 219-220.) Luotettavuusongelmaa ei välttämättä synny, vaikka tutkimuskohteesta olisikin erilaisia tulkintoja, koska ne samalla lisäävät ymmärrystä tutkittua ilmiötä kohtaan (Kylmä & Juvakka 2007, 129; Hirsjärvi & Hurme 2011, 152).

Yhdistyksissä kehittämishaasteita on tehostaa yhdistystoimintaansa, aktivoida jäsenistöään, lisätä toimintansa tunnettavuutta ja vahvistaa vapaaehtoistyötään (Harju 2010, 160). Mielestäni jatkokehittämisehdotukset ja jatkotutkimukset voisivat kohdistua näihin yhdistysten esille tuomiin kärkihaasteisiin, joihin lopputyötään tekevät opiskelijat voisivat kohdentaa tutkimuksiaan. Voitaisiin tutkia, pohtia ja ideoida, millä tavoin yhdistykset voisivat tehostaa toi-

mintaansa niukkojen toimintaresurssien vallitessa, miten jäsenistöä aktivoitaisiin ja motivoitaisiin yhdistystoimintaan, millä keinoin yhdistykset saisivat näkyvyyttä ja tunnettavuutta tai kuinka vahvistettaisiin vapaaehtoistyötä ajankäytön rajallisuuden huomioiden. Jatkotutkimusaiheena voisi myös selvittää julkisen sektorin kokemusta yhteistyöstä kolmannen sektorin kanssa. Samoin kiinnostava tutkimusalue olisi myös kartoittaa neljännen sektorin kokemuksia.

Lähteet

- Anttonen A. 2009. Hoivan yhteiskunnallistuminen ja politisoituminen. Teoksessa Anttonen A., Valokivi H. & Zechner M. (toim.) Hoiva - Tutkimus, politiikka ja arki. Tampere: Vastapaino.
- Dufva V. 2003. Sosiaali- ja terveysjärjestöperheet kuvassa. Teoksessa Niemelä J. & Dufva V. (toim.) Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituhanella. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Eriksson K., Isola A., Kyngäs H., Leino-Kilpi H., Lindström U.Å., Paavilainen E., Pietilä A-M., Salanterä S., Vehviläinen-Julkunen K. & Åstedt-Kurki P. 2008. Hoitotiede. Helsinki: WSOY Opimateriaalit Oy.
- Hakala J.T. 2010. Tutkimusmenetelmän valinnasta. Teoksessa Aaltola J. & Valli R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Harju A. 2010. Puheenvuoro kansalaisyhteiskunnan tulevaisuudesta. Helsinki: Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry.
- Helander V. 2001. Paikallisyhdistys lähikuvassa. Yhteydet, rakenne ja toiminta. Helsinki: Sosiaali - ja terveysturvan keskusliitto ry.
- Henriksson L. & Wrede S. 2004. Hyvinvointityön ammattien tutkimus. Teoksessa Henriksson L. & Wrede S. (toim.) Hyvinvointityön ammatit. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi S. & Hurme H. 2011. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirsjärvi S., Remes P. & Sajavaara P. 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hyypä M.T. 2002. Kuorossa elämä pitenee. Sosiaalinen pääoma ja terveys. Teoksessa Ruuskanen P. (toim.) Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulmia sosiaali - ja terveysaloille. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hänninen S. 2003. Yhdistykset uuden aloittajina. Teoksessa Hänninen S., Kangas A. & Siisiäinen M. (toim.) Mitä yhdistykset välittävät. Tutkimuskohteena kolmas sektori. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.
- Ilmanen K. & Kontio M. 2003. Liikunta- ja urheiluseurojen muutossuuntia Jyväskylässä. Teoksessa Hänninen S., Kangas A. & Siisiäinen M. (toim.) Mitä yhdistykset välittävät. Tutkimuskohteena kolmas sektori. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.
- Jokinen K. 2002. Terve elämä tämänhetkisyiden kulttuurissa. Teoksessa Ruuskanen P. (toim.) Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulmia sosiaali - ja terveysaloille. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Julkunen R. 2004. Hyvinvointipalvelujen uusi politiikka. Teoksessa Henriksson L. & Wrede S. (toim.) Hyvinvointityön ammatit. Helsinki: Gaudeamus.
- Kangas A. 2003. Kolmas sektori ja kulttuuripolitiikka. Teoksessa Hänninen S., Kangas A. & Siisiäinen M. (toim.) Mitä yhdistykset välittävät. Tutkimuskohteena kolmas sektori. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

- Kovalainen A. 2004. Hyvinvointipalvelujen markkinoituminen ja sukupuolisopimuksen muutos. Teoksessa Henriksson L. & Wrede S. (toim.) Hyvinvointityön ammatit. Helsinki: Gaudeamus.
- Krause K. & Kiikkala I. 1996. Hoitotieteellisen tutkimuksen peruskysymyksiä. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.
- Kröger T. 2009. Hoivapolitiikan rajanvetoja. Teoksessa Anttonen A., Valokivi H. & Zechner M. (toim.) Hoiva - Tutkimus, politiikka ja arki. Tampere: Vastapaino.
- Kuula A. 2011. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.
- Kuuskoski E. 2003. Vertaistoiminta osana ihmisyyttä. Teoksessa Niemelä J. & Dufva V. (toim.) Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituhanella. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kylmä J. & Juvakka T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita.
- Lahti P. 2003. Järjestöjen edunvalvonta. Teoksessa Niemelä J. & Dufva V. (toim.) Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituhanella. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Latvala E. & Vanhanen-Nuutinen L. 2001. Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: sisällönanalyysi. Teoksessa Janhonen S. & Nikkonen M. (toim.) Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Helsinki: WSOY.
- Luomala A. 2003. Päätöksenteko liikkeessä. Teoksessa Hänninen S., Kangas A. & Siisiäinen M. (toim.) Mitä yhdistykset välittävät. Tutkimuskohteena kolmas sektori. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.
- Metsämuuronen J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: International Methelp Ky.
- Murto L. 2003. Sosiaali- ja terveysjärjestöt hyvinvointipalvelujen tuottajina. Teoksessa Niemelä J. & Dufva V. (toim.) Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituhanella. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Mäkinen O. 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Möttönen S. 2002. Kunnat, järjestöt ja paikalliset verkostot. Teoksessa Ruuskanen P. (toim.) Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulmia sosiaali - ja terveysaloille. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Möttönen S. & Niemelä J. 2005. Kunta ja kolmas sektori. Yhteistyön uudet muodot. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Niemelä J. 2002. Identiteettityö, sosiaalinen pääoma ja marginaalista murtautuminen. Teoksessa Ruuskanen P. (toim.) Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulmia sosiaali - ja terveysaloille. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Niemelä J. 2003. Järjestöt ajan hengen uudistajina. Teoksessa Niemelä J. & Dufva V. (toim.) Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituhanella. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Paunonen M. & Vehviläinen-Julkunen K. 1998. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Helsinki: WSOY.
- Pyykkö R. 2004. Valtion ja kirkon välissä: ammatillisen seurakuntadiakonian muotoutuminen. Teoksessa Henriksson L. & Wrede S. (toim.) Hyvinvointityön ammatit. Helsinki: Gaudeamus.

- Ranta L. & Tuohimaa H. 2014. Kehittämistyön lähtökohdat ja eteneminen. Julkaisussa Ranta L., Tuohimaa H. & Pirilä M. (toim.) Elämänkaaren mittaista hyvinvointia Vihdin ja Karkkilan alueella. Laurea Julkaisut. Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 15.11.2014.
<http://www.laurea.fi/fi/cofi/julkaisut/Documents/Ranta%20Tuohimaa%20Piril%C3%A4%20El%C3%A4m%C3%A4nkaaren%20mittaista%20hyvinvointia.pdf>
- Ruohonen M. 2003. Järjestöt vapaaehtoistoiminnan areenoina ja mahdollistajina. Teoksessa Niemelä J. & Dufva V. (toim.) Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituohannella. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Ruuskanen P. 2002. Sosiaalinen pääoma hyvinvointipoliittisessa keskustelussa. Teoksessa Ruuskanen P. (toim.) Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulmia sosiaali - ja terveysaloille. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Saari J. 2011. Hyvinvoinnin kentät. Teoksessa Saari J. (toim.) Hyvinvointi. Suomalaisen yhteiskunnan perusta. Helsinki: Gaudeamus.
- Siisiäinen M. 2002. Yhdistyslaitos vuosituohannan vaihteessa. Teoksessa Ruuskanen P. (toim.) Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulmia sosiaali - ja terveysaloille. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Siisiäinen M. 2003. Vuoden 1997 yhdistykset. Teoksessa Hänninen S., Kangas A. & Siisiäinen M. (toim.) Mitä yhdistykset välittävät. Tutkimuskohteena kolmas sektori. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.
- Suoninen E., Pirttilä-Backman A-M., Lahikainen A R. & Ahokas M. 2011. Arjen sosiaalipsykologia. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Särkelä R. 2003. Järjestöt kansainvälistyvässä maailmassa. Teoksessa Niemelä J. & Dufva V. (toim.) Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituohannella. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Tuohimaa H. 2014. Hyvinvointia oman polkunsu kulkijoille. Julkaisussa Tuohimaa H. & Pirilä M. (toim.) Repullinen hyvinvointia - katalogi Laurean Pumpu-osahankkeen tuloksista Länsi-Uudellamaalla 2011-2014. Laurea-ammattikorkeakoulu. Viitattu 15.11.2014.
<http://www.laurea.fi/fi/cofi/hankkeet/Pumpu/materiaalipankki/Documents/Repullinen%20hyvinvointia.pdf>
- Vertio H. 2003. Järjestöt asiantuntijoina. Teoksessa Niemelä J. & Dufva V. (toim.) Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituohannella. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Virtanen A. & Näsi S. 2003. Aatteesta ja rahasta - näkökulmia yhdistysten toimintaan ja talouteen. Teoksessa Hänninen S., Kangas A. & Siisiäinen M. (toim.) Mitä yhdistykset välittävät. Tutkimuskohteena kolmas sektori. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.
- Wrede S. & Henriksson L. 2004. Kahden kerroksen väkeä: kotihoidon ammatillinen uusjako. Teoksessa Henriksson L. & Wrede S. (toim.) Hyvinvointityön ammatit. Helsinki: Gaudeamus.

Kuviot

Kuvio 1: Hyvinvoinnin muodostumiseen vaikuttavat tekijät	10
Kuvio 2: Järjestöjen hyvinvointiin vaikuttavat tekijät	11

Taulukot

Taulukko 1: Tutkimuksen aikataulu	19
Taulukko 2: Käsitejärjestelmä järjestön hyvinvoinnin ulottuvuuksista	21
Taulukko 3: Analyysirunko, järjestön hyvinvointi.....	22
Taulukko 4: Esimerkki aineiston luokittelusta abstrahointivaiheessa	24
Taulukko 5: Taustatietokysymykset 1 ja 2 yhdistyksille (n=12).....	25

Liitteet

Liite 1: Kirjallinen tietoinen suostumus tutkimukseen	48
Liite 2: Tiedote tutkimushaastattelusta	48
Liite 3: Haastattelurunko	50

Liite 1 Kirjallinen tietoinen suostumus tutkimukseen

SUOSTUMUS TUTKIMUKSEEN OSALLISTUMISESTA

Suostun siihen, että sairaanhoitajaopiskelija Tari Parviainen haastattelee minua Laurea-ammattikorkeakoulun opinnäytetyötä varten. Haastattelun aiheena on Järjestöjen hyvinvointi ja yhteistyö julkisen sektorin kanssa Karkkila-Vihti alueella. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää järjestöjen kokemuksia hyvinvoinnistaan sekä yhteistyöstään julkisen sektorin kanssa Vihdin ja Karkkilan alueella. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa alueen järjestöjen hyvinvoinnista julkisen sektorin ja järjestöjen yhteistyön kehittämiseksi. Työ kuuluu osana Pumppu-hankkeeseen, joka toteutettiin vuosien 2011 ja 2014 välisenä aikana.

Haastattelu toteutetaan teemahaastatteluna ja osallistuminen haastatteluun on vapaaehtoista ja maksutonta. Haastateltavalla on oikeus haastattelun keskeyttämiseen näin halutessaan.

Tari Parviainen kirjoittaa haastatteluaineiston tekstiksi ja analysoi aineiston tutkimuskysymysten mukaisesti. Haastatteluaineisto säilytetään tietokoneella salasanan takana. Aineisto on vain opinnäytetyöntekijän käytettävissä ja ohjaavan opettajan katsottavissa. Yhdistysten nimiä ei mainita, eikä haastateltavia voi tunnistaa. Kun opinnäytetyö on valmis, haastattelumateriaali hävitetään luotettavasti. Opinnäytetyö on luonteeltaan julkista, joten lopullinen työ itsessään on kaikkien luettavissa, ja sitä voidaan esitellä myös julkisesti.

Opinnäytetyö julkaistaan Theseus.fi sivustolla, joka on ammattikorkeakoulujen julkaisuarkisto ja sieltä löytyvät Suomen ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut.

Paikka ja päiväys:.....

Allekirjoitus:.....

Liite 2 Tiedote tutkimushaastattelusta

Hyvä terveysalan järjestötoimija,

Olen Laurea-ammattikorkeakoulun sairaanhoitajaopiskelija ja opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää järjestöjen kokemuksia hyvinvoinnistaan sekä yhteistyöstään julkisen sektorin kanssa Karkkilan ja Vihdin alueella. Tavoitteena on tuottaa tietoa alueen järjestöjen hyvinvoinnista julkisen sektorin ja järjestöjen yhteistyön kehittämiseksi. Työ on osa kansalaislähtöisiä ja monitoimijaisia hyvinvointipalveluita kehittänyttä Pumppu-hanketta, jonka tavoitteena oli yhteistyön vahvistaminen yli sektorirajojen; julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välillä.

Osallistumalla haastatteluun olette mukana antamassa tärkeää tietoa alueen järjestöjen hyvinvoinnista julkisen sektorin ja järjestöjen yhteistyön kehittämiseksi. Kysymykset käsittelevät yhdistyksen hyvinvointia, yhteistyötä ja niiden kehittämistä. Haastattelu kestää noin 45 minuuttia. Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja maksutonta. Antamianne tietoja käytetään vain tutkimustarkoitukseen ja tiedot ovat ehdottoman luottamuksellisia.

Opinnäytetyö raportoidaan Laurean ohjeiden mukaisesti ja julkaistaan koulun julkaisuseminaarissa ja Theseus.fi sivustolla, joka on Suomen ammattikorkeakoulujen julkaisuarkisto.

Olen piakkoin Teihin yhteydessä puhelimitse, jolloin kysyn suostumustanne osallistua tutkimushaastatteluun. Samalla voimme sopia haastatteluajan ja -paikan. Voitte ilmaista suostumuksenne haastatteluun myös sähköpostitse alla olevaan sähköpostiosoitteeseen.

Tari Parviainen
sairaanhoitajaopiskelija
Laurea Lohja
tari.parviainen@laurea.fi

Ohjaavat opettajat:
Anne Makkonen, Liisa Ranta

Liite 3 Haastattelurunko

Taustatietokysymykset:

1. Kuinka monta vuotta järjestönne on toiminut Karkkila-Vihti alueella?
2. Mikä on järjestönne jäsenmäärä?
3. Onko järjestönne edunvalvontayhdistys/palveluntuottajayhdistys/muu?
4. Mitä palveluita järjestönne tuottaa?
5. Miten järjestönne toiminta tukee/täydentää tai korvaa julkisia palveluja?

Teemahaastattelun pääkysymykset ja tarkentavat lisäkysymykset:

I. MITEN JÄRJESTÖT KOKEVAT OMAN HYVINVOINTINSA?

1. Koetteko järjestöllänne olevan käytössä seuraavat toiminnan edellytykset?
 - a. fyysiset voimavarat (tavarat, kokoontumistilat...)
 - b. taloudelliset voimavarat (avustustoiminta, rahoituskanavat, varallisuus, lahjoitukset...)
 - c. sosiaaliset voimavarat (asiantuntija-apu, tiedollinen tuki...)
 - d. yhteiskunnan tuki (verohelpotukset, taloudellinen tuki...)
 - e. vapaaehtoistyö (aktiivinen jäsenistö, osallistuminen...)
 - f. Muita edellytyksiä?
 - g. Onko julkinen sektori luonut edellytyksiä/otollisia olosuhteita toiminnalle?
2. Millaiset toimintamahdollisuudet koette järjestöllänne olevan?
 - a. järjestön oikeudet (lain suomat mahdollisuudet)
 - b. jäsenten aktiivisuus, osaaminen, tieto, taito, luovuus, impulsiivisuus, innovatiivisuus
 - c. keskinäiset suhteet (luottamus) jäsenten kesken
 - d. suhde toimintaympäristöön (sosiaaliset verkostot, normit, arvot, luottamus, arvostus...)
 - e. Muita toimintamahdollisuuksia?
3. Millaiseksi arvioitte järjestönne hyvinvoinnin?
 - a. Saako järjestönne toimia tarkoitusta ja toimintaa vastaavalla tavalla?
 - b. Pyrkiikö julkinen sektori vaikuttamaan järjestönne toimintaan ja miten?

c. Onko järjestönne päässyt haluamiin tavoitteisiinsa toiminnassaan?

II. MITEN JÄRJESTÖT KOKEVAT YHTEISTYÖNSÄ JULKISEN SEKTORIN KANSSA?

1. Miten kuvailisitte järjestönne yhteistyösuhdetta julkisen sektorin kanssa?

2. Millaisia yhteistyön ongelmia esiintyy?

3. Mitä koette järjestönne saavuttaneen yhteistyöllä?

4. Millainen on järjestönne kokemus yhteistyöstä?

III. MITEN KEHITTÄISITTE JÄRJESTÖNNE HYVINVOINTIA JA YHTEISTYÖTÄ JULKISEN SEKTORIN KANSSA?

1. Miten toivoisitte järjestönne näkyvän julkisen sektorin suunnitelmissa/strategiassa/päätöksenteossa?

2. Millaisia kehittämissuhteita järjestöllänne on hyvinvointiin ja yhteistyöhön?

3. Millä tavoin kehitystyötä tehtäisiin?